Aydınlık

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

ÇARŞAMBA 2 TEMMUZ 1980
10 LİRA

Göçlerin baş nedeni: Toprakağalığı

4.SAYFADA

●Irkçılığın, mezhepçiliğin, yobazlığın ve zorbalığın partisi olan MHP'nin devlet içine yuvalanmasına ve yemlikler elde etmesine imkan sağlayan bir hükümetin ülkemize bölünme, kargaşalık, baskı ve çekilmez hayat şartlarından başka bir şey getirmeyeceği açıktır.

●Türkiye'nin ihtiyacı, iç barış ve özgürlükleri sağlayarak, Kuzeyden gelen tehdide karşı birlik ve direnmeye hizmet edecek bir Milli Birlik Hükümetidir.

TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek: «AP hükümeti düşürülmeli, Milli Birlik Hükümeti kurulmalıdır»

TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek

«Bu hükümet, Moskova'nın yıkıcılığını ve MHP terörünü hedef almalıdır»

İSTANBUL (ÖZEL)
HÜKÜMET konusundaki gelişmelerle ilgili olarak basına bir açaklama yapan TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek, "Türkiye'nin içbarış ve özgürlük temelinde, Kuzeyden gelen tehdide karşı birleşme ve direnme ihtiyacına hizmet etmeyen AP azınlık hükümeti düşürülmeli, Moskova'nın yıkıcılığına ve MHP terörüne karşı Milli Birlik Hükümeti kurulmalıdır" dedi.

Perinçek'in açıklaması şöyle:

"AP azınlık hükümeti, ekonomik bunalımı, çalışan halkın sırtına yıkma siyaseti izlemiş ve MHP'nin terörünü himayesi altına alarak ülkemizdeki zorbalık ve anarşinin büyümesine hizmet etmiştir. Irkçılığın, mezhepçiliğin, yobazlığın ve zorbalığın partisi olan MHP'nin devlet içinde yuvalanmasına ve yemlikler elde etmesine imkan sağlayan bir hükümetin ülkemize bölünme, kargaşalık, baskı ve çekilmez hayat şartlarından başka bir şey getirmeyeceği açıktır.

"Ortadoğu'nun ve dünyanın büyük çalkantılara ilerlediği, Sovyetler Birliği'nin bölgemiz üzerindeki tehdidinin ağırlaştığı bugünkü şartlarda, Türkiye'nin ihtiyacı, Kuzeyden gelen tehdide karşı, içbarış ve özgürlük temelinde birleşmek ve direnmektir.

"AP azınlık hükümeti, ülkenin bu ihtiyacına hizmet etmediği için düşürülmelidir. Moskova'nın yıkıcılığına ve MHP terörüne karşı Milli Birlik Hükümeti kurulmalıdır.

"Ayağı Türkiye toprağına basan en geniş güçlerin katılması ve desteğiyle kurulabilecek olan Milli Birlik Hükümeti, Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu ve ülkemiz üzerindeki baskısına göğüs germeli, milli savunmamızı güçlendirmeli, bağımsızlığımıza sahip çıkmalı, her türlü ırkçı baskı ve eşitsizliğe son vermeli, ırk, mezhep, bölge ve aşiret ayrımına karşı kararlı bir mücadele yürüterek ve özgürlük siyasetiyle ülkenin ve halkın birliğine hizmet etmeli, anarşinin kaynakları olan Moskova'nın beşinci kolunun ve MHP'nin üzerine kararlı olarak yürümeli, bu amaçla bir milli seferberlik örgütlemeli, Kıbrıs ve Ege'de barışçı çözümlere yönelmeli, ekonomik bunalımı altetmek için toprakağalığını, Ortaçağ kurumlarını ve ülke ekonomisinin gelişmesine ayakbağı olan kara serveti besleyen kökler

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

Türkiye İşçi Köylü Partisinin «Milli Birlik Hükümeti» programı

1. Sovyetler Birliği'nden ve MHP'den kaynaklanan anarşiye son vermek ve iç barışı sağlamak
2. Irk, mezhep, bölge ve aşiret ayrımına karşı mücadele ve birlik.
3. Anayasayı, parlamentoyu ve özgürlükleri savunmak, işkencecilerden hesap sormak.
4. Sovyetler Birliği'nden gelen tehdide karşı milli savunmayı güçlendirmek.
5. Tam bağımsızlık!
6. Kıbrıs ve Ege'de barış!
7. Dünya barış cephesinde yer almak.
8. Milli ekonomiyi güçlendirmek.
9. Toprakağalığına ve vurgunculuğa son!
10. Pahalılığı durdurmak ve halkın refahını gözetmek!

Güven oylaması bugün

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, hükümette görev yüklenmekten kacınmadıklarını söyledi.

Ecevit hükümeti döneminde hükümette bakan olarak yer alan Mete Tan ve Güneş Öngüt, bağımsızlığa artık son verip CHP'ye girdiler.

KULİSTEN NOTLAR

Ne olacak?

HÜKÜMET hakkındaki güven oylaması bugün.

Kilidin anahtarı yine Erbakan'ın elinde. Oyunun rengi kırmızı mı olacak, beyaz mı, yeşil mi? Yoksa grubunu serbest mi bıra-

(Devamı S. 6 Sü. 7'de)

Ecevit "siyasal mütareke" çağrısı yaptı

ANKARA (ÖZEL)
CHP tarafından verilen gensorunun Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında Başbakan Demirel tarafından istenen güvenoylaması bugün yapılıyor.

Güvenoylaması öncesinde dün Ecevit, CHP Grup Başkanvekilleri ve Genel Başkan Yardım-

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

Türk-İş Genel Sekreteri, "İşimiz hükümetlere bağlı değildir" dedi

Şide: «Toplusözleşmeler sonuçlanmazsa, greve gideceğiz»

●Türk-İş, 8 milyar lira tutan işçi alacaklarının ödenmesi için altı aylık bir program öneriyor.

ANKARA (AA)
TÜRK-İş Genel Sekreteri Sadık Şide "Altı aydan beri bekleyen toplu iş sözleşmelerinin sonuçlandırılmaması halinde, derhal greve gideceklerini" söyledi.

Dün bir demeç veren Şide, 28 Haziran akşamı Başbakan Demirel'i evinde ziyaret ederek bir görüşme yaptıklarını ve Başbakanı ikinci kez ziyaret edeceklerini söyledi. Şide bu görüşmelerin toplusözleşmeler, işçi alacakları ve 125 sayılı Gelirler Genel Tebliği konularını kapsadığını söyledi.

Altı aydan beri bekleyen ve henüz sonuçlandırılamayan ve 300 bin işçiyi ilgilendiren toplusözleşmelerin derhal sonuçlandırılmasını Başbakandan istediklerini kaydeden Şide şöyle dedi: "Bu isteklerimiz gerçekleşmediği takdirde, prosedürü tamamlanan bu sözleşmeler için derhal greve gideceğiz."

İŞÇİ ALACAKLARI

Şide 8 milyara ulaşan işçi a-

(Devamı sa. 6 sü. 4'de)

DİSK Genel Sekreterliğine Fehmi Işıklar seçildi

İŞÇİ SERVİSİ
DİSK Genel Kurulunun 6. gününde yapılan seçimler sonucunda Genel Sekreterliğe Fehmi Işıklar seçildi.

Önceki gün yeniden Genel Başkanlığı seçilen Abdullah Baştürk Genel Sekreterlik için Fehmi Işıklar ile Veysi Ziyadişli'yi aday gösterdi. 453 delegenin katıldığı seçimin birinci turunda Fehmi Işıklar 350 oyla yeniden Genel Sekreterliğe seçilirken 92 oy da boş çıktı.

Diğer Yürütme Kurulu üyelikleri için de Baştürk 10 isim önerdi. Bunlardan 5'i Yürütme Kuruluna seçilebilecek. Seçilebilmek için ilk turda üçte iki çoğunluk aranıyor, bu sağlanamazsa adaylar üçüncü turda salt çoğunlukla seçiliyor.

Baştürk'ün Yürütme Kurulu için aday gösterdiği isimler şunlar: Eski DİSK Yürütme Kurulu üyelerinden Kemal Nebioğlu, Rıza Güven, Mukbil Zırtıloğlu, Mustafa Aktulgalı, Maden İş Yürütme Kurul üyesi Mehmet Karaca, Bank-Sen Genel Başkanı Metin Denizmen, Basın-İş Genel Başkanı Burhan Şahin, DİSK Bursa Bölge Temsilcisi İsmet Cantekin, Sosyal İş Genel Başkanı Özcan Kesgeç.

(Devamı sa. 6 sü. 4'de)

Katiller, CHP yöneticisinin işyeri olan eczaneyi basarak içerdekileri yaylım ateşine tuttular

CHP İçel İl Başkanına yapılan saldırıda iki kişi öldü

●CHP İl Başkanı Sabahattin Arıkan, saldırıdan yara almadan kurtuldu.

●Adana'da göstericilerle güvenlik kuvvetleri çatıştı: Bir teğmen ve bir er yaralı.

HABER MERKEZİ
CHP İçel İl Başkanı Sabahattin Arıkan silahlı saldırıya uğradı.

Saat 11.30 sularında meydana gelen olayda İl Başkanı yara almadan kurtuldu. Ancak olay yerinde bulunan 2 kişi öldü.

CHP İl Başkanı Sabahattin Arıkan'ın sahibi bulunduğu İstiklal Caddesindeki eczaneye gelen silahlı 2 kişi içerde bulunanlara ateş açtı. Ateşten CHP İl Başkanı Sabahattin Arıkan kendini yere atarak kurtuldu. Eczanede görevli ve Sabahattin Arıkan'ın yakını olduğu bildirilen Muzaffer Gökulu'yla o sırada eczanede bulunan Mustafa Sargın adındaki işçi öldü. Olaydan sonra kaçan silahlı saldırganların yakalanması için şehirde geniş güvenlik önlemleri alındı.

ADANA'DA

Adana'da, Çukobirlik İplik Fabrikasının işçilerini taşıyan iki otobüsün faşistlerce taranmasını protesto için yolu kapayan solcu bazı gruplarla güvenlik kuvvetleri çatıştı. Olayda Teğmen Ayhan Ürkmez ile er Osman İşçan yaralandı. Faşistler Adana-Mersin karayolu üzerinde saat 16.30 sıralarında Çukobirlik İplik Fabrikasının işçilerini taşıyan iki otobüsün önünü kesmişler ve durdurdukları otobüsün kapısını açarak içeri girmek istemişlerdi. Şoförün aniden hareket etmesiyle büyük bir katliamı gerçekleştiremeyen faşistler otobüsleri arkadan taradılar. Şoförün atikliği sayesin-

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

BAŞYAZI

CHP Önerisi ve Tek Ayakla Yürümek

Doğu Perinçek

SAYIN Ecevit, ocak ayından beri geniş tabanlı bir hükümetin kurulmasını önermektedir. CHP Genel Başkanının açıklamalarına göre, MHP'yi dışarda bırakacak ve Parlamentoda mümkün olan en geniş güçlere dayanacak olan böyle bir hükümetin belkemiğini AP-CHP oluşturacaktır.

1979 yılı baharına gelindiği zaman, bugün "Barış ve Birlik Hükümeti" adı verilen böyle bir çözümü benimsemek, MHP'nin tırmanışını önleyebilecek biricik siyasetti. Geçen yılın nisan ayında, Türkiye İşçi Köylü Partisi, CHP hükümetinin başarı şansını yitirdiğini ve gidici olduğunu tespit etmiş, "Milli Birlik Hükümeti" çağrısında bulunmuştu. Ecevit, o zaman altı ay son-

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

Muhabirimiz Mendekli 16 gün sonra serbest bırakıldı

İSTANBUL (ÖZEL)
GÖZALTINA alınışının 16. gününde mahkemeye çıkartılan muhabirimiz Gülseren Mendekli serbest bırakıldı.

15 Haziran günü meydana gelen bir olay hakkında bilgi toplamak için gittiği Karlıktepe Mahallesinde gözaltına alınan muhabirimiz Gülseren Mendekli, pazartesi günü Selimiye Kışlasında Askeri Savcılık tarafından ifadesi alındıktan sonra mahkemeye sevkedildi. Mahkeme heyeti ise muhabirimizi serbest bıraktı.

AET'yle yapılan 1964 anlaşması yeniden işlerlik kazanıyor

●Dışişleri Bakanları toplantısında Türkiye'ye 600 milyon Avrupa Hesap Birimi yardım yapılması kararlaştırıldı.

BRÜKSEL (AA)
TÜRKİYE ile AET arasında 1964 yılında yapılan ortaklık anlaşmasına yeniden işlerlik kazandırılması konusunda anlaşmaya varıldığı bildirildi.

Sözkonusu anlaşmaya, Brüksel'de bulunan Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen ile 9'lar Dışişleri Bakanları arasında yapılan ve yaklaşık 9 saat süren görüşmelerden sonra varıldı.

Toplantıda ayrıca 1981-1986 döneminde Türkiye'ye 600 milyon Avrupa Hesap Birimi yardım yapılmasına karar verildi. Bu yardımının 225 milyonunun Avrupa Yatırım Bankası tarafından Ortak Pazarın uyguladığı faizle verileceği, 50 milyonunun hibe olacağı ve 325 milyonunun ise yüzde 1 faizli, ilk altı ayı ödemesiz ve 40 yılda ödeneceği belirtildi.

Brüksel'deki gözlemciler en az bir milyar Avrupa Hesap Birimi yardım bekleyen Türk heyetine 9'ların fazla ödün vermediklerini belirtiyorlar. Özellikle Federal Almanya'nın bu konuda çok katı davrandığı söyleniyor.

Mem-Der yöneticileri yan ödeme farklarının %60'ını Maliye Bakanına iade etti

"Hükümet memurlarla alay ediyor"

ANKARA (ÖZEL)
MEMURLAR Derneği Merkez Yürütme Kurulu üyeleri hükümetin yan ödemeleri yüzde 60 artıran kararnamesini protesto için, ellerine geçen 250 liranın 150 lirasını Maliye Bakanına gönderdiler. Mem-Der yöneticileri "hükümet memurlarla alay mı ediyor" dediler.

Mem-Der Genel Başkanı Ümit Bayram ve 5 Merkez Yürütme Kurulu, 150 lirayı Kızılay Postanesinden Maliye Bakanı İsmet Sezgin'e gönderdikten sonra şunları söylediler: "Kamu oyuna 'memurların yan ödemeleri yüzde 60 artırıldı', 'bütçeye 22 milyara mal oldu' şeklinde büyük bir reklam kampanyası ile yansıyan artış: 1 milyona yakın memurun maaşında sadece 250 liralık bir artıştır.

"Geçinme endeksinin yüzde 143 arttığı, yani hayatın bir yıl içinde yüzde 143 pahalılaştığı bir ülkede yan ödemelerin 250 lira artırılması memurla alay etmektir. Biz memurları dilenci gören anlayışı ret ediyoruz."

Mem-Der yöneticileri hükümetten kısa zamanda memurlara giyecek ve yiyecek yardımı için

(Devamı S. 6 Sü. 7'de)

Afganistan'da Amin'in 4 bakanı daha idam edildi

İSLAMABAD
AFGANİSTAN'da Hafızullah Amin yönetimi sırasında görev alan 4 bakanın, Babrak Karmel taraftarlarınca bulundukları hapishanelerde öldürüldükleri haber verildi.

Nur Muhammed Taraki tarafından 1978 yılında devrilen Davud Han'ın bakanlarından biri haberi doğrularken, Babrak Karmel yönetimindeki Afganistan Demokratik Halk Partisinin "Parçam" ile "Halk" hizipleri arasındaki rekabet sonucu öldürülen eski bakanların "Halka karşı suç işledikleri" iddiasıyla idam edildikleri bildirildi.

Öte yandan bir Afgan köyünü bombalamayı reddeden Afgan askerlerinin Rus askerlerince tutuklandığı bildirildi.

Türk Tabipler Birliği: "Sağlık hizmetleri patlama noktasına gelmiştir"

İSTANBUL (AA)
TÜRK Tabipler Birliği'nin sona eren 29. Büyük Kongresi tarafından yayınlanan kapanış bildirisinde, "Sağlık hizmetlerinin patlama noktasına getirildiği ve bunun sorumlusunun siyasal iktidar olduğu" söylendi.

Kongre sonuç bildirisinde bu durumun başlıca nedenleri arasında saldırılara karşı önlem alınmaması, katillerin bulunmaması, tüm hekim ve diş hekimlerine silah taşıma yetkisi verilmemesi konularının da bulunduğu belirtildi. Bildiride Tam Gün Yasası-

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

Aydınlıkta

SİNA ÇILADIR

Seçerek okumak

HAYLİ oluyor. Bir aralar "İkinci Yeni" akımına ayak uydurup, sonra onunla birlikte ortalıktan çekilen bir ozan dostla konuşuyoruz. Konumuz, okumak... Ozan dost, bizde fazla tanınmamış bir Fransız ozanının ismini verdi ve dedi ki:

– Sadece yirmi iki yaşında okumayı bırakmış. Önemli bir adam...

– Önemi?

– Okuma titizliği... Okunması gereken ne varsa onları seçip okuyor...

– Okumayı bırakması?

– Doygunluk olsa gerek.

Yirmi iki yaşında okumayı bırakmak... Üstelik "okunması gereken ne varsa" okuduktan sonra bırakmak... Doğrusu benim aklım yatmadıydı Fransız ozanının okuma tutumuna. Bunu açıkça belirttiydim tabii. Haydi bir tartışma... Olurdu olmazdı derken, bir hesaba çöktük. Arkadaşlardan biri:

– Yahu, dedi. Bu adamın ilkokulu bitirdiği yıl okunması gereken önemli yapıtlara sarıldığını düşünelim. Elde on yıl kalıyor. Hadi diyelim ki çok hızlı bir okurdu, günde bir kitap deviriyordu. Yılda ne yapar? Üç yüz altmış beş... On yılda? Üç bin altı yüz elli... Şimdi insaf ve de kerem et, şu senin Fransız ozanının okumayı bıraktığı gün dağarcığında üç-beş yüz kitap var idiyse, ne âlâ!..

Bizim "İkinci Yeni"ci ozan dostumuz biraz bozulduydu. O hızla, tartışma, nerdeyse okumanın gereksizliğine doğru sarkmaya başladıydı...

O gün bu gündür, okuma konusundaki matematik gerçekler hiç aklımdan çıkmaz. Bir yerde okuduydum, titiz bir okurun vasat bir ömür boyunca çok çok üç-beş bin kitabı devirmesi sözkonusuymuş. Fazlası mümkün değil. Ama beri yandan okunması gereken kitaplar, dağlar gibi... Sözgelimi, bir hesaplamaya göre, Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine elli bine yakın telif eser devrolmuş. Sadece Atatürk ve Atatürkçülük üzerine yazılan kitapların sayısının üç bin civarında olduğunu söyleyenler var... Bir de uluslararası planda çıkarılmış bunca sanat, edebiyat, felsefe kitaplarını, politik metinleri, vb. düşünün. Sonuç olarak şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Mutlaka seçerek okumak gerek...

İyi ama seçme nasıl yapılacak? Hâlâ da sık sık karşılaştığımız bir sorudur bu. Geçenlerde ta Almanya'dan bize yazan bir işçi dost soruyordu: Hangi kitapları okumamı tavsiye edersiniz?

Bu soruya şıpınişi bir yanıt getirmek sanıldığından da zordur.

Ben bu konuda şöyle düşünüyorum:

Okuma uğraşında esas olarak iki dala yapışmak gerek:

1- Bilimsel sosyalizmin klasikleri... Marks ve Engels'ten Mao Zedung'a kadar uzanan bilim hazinesi... Bugün bu hazineye, her yurtseverin her zamankinden fazla gereksinmesi vardır...

2- Ülkemizin ilerici kültürel birikimi... Sanat ve edebiyat yapıtlarını da kapsamak koşuluyla tüm ilerici birikimimiz...

Tabii buna, uluslararası ilerici-devrimci kültür birikiminin diğer kilometre taşlarını da eklemek gerekiyor...

Bilmiyorum, bilimsel sosyalizmin klasikleri ile kendi toprağımızın kültürel birikimini başa aldığımız için bizi siyasi bağnazlık ya da yerellikle suçlayanlar olacak mıdır? Örneğin Troçki'den önce Şefik Hüsnü'yü, Zola'dan önce Ömer Seyfettin'i okumalıyız dersem böyle bir suçlamaya muhatap olur muyum? Olsam da benim önerim budur. Şeyh Bedreddin'i es geçip Danton'ları hatmeden tutum, eksik ve dolayısıyla yanlış bir bilgilenme tutumudur. Tabii eğer okumayı bir vakit geçirme aracı olarak değil, bir mücadele aracı olarak ele alıyorsak...

Bu yazıyı noktalarken, iyice bilince çıkartmak istediğim gerçeği tekrar vurgulayacağım: Seçerek okumak zorundayız, eğer seçme yapmazsak, okumamız gereken eserlerin eteğine bile ulaşamayız...

HALK SAĞLIĞI

Dr. Nadir Paksoy

Ruhsal baskı

Pırıl pırıl bir yaz sabahı Beylerbeyi'nde bir balıkçı kahvesi. Benden başka müşteri de yok. İhtiyar kahveci ocağın altını henüz yakmış. Gemiler geliyor, gemiler gidiyor Boğazdan. Martı cıvıltıları duyuluyor uzaktan tek tük. İnsana yaşama sevinci veren sükun dolu saatler. Derken dumanı tüten sıcacık çay konuyor masama. Bir sigara yakıyor ve düşünüyorum.

Güzellikler farkında olmadan yitip gidiyor işte. Ekonomik bunalım, anarşi, siyasi dengesizlik arasında kısılıp kalmışız. Bir kısır döngüdür sürüp giden. Evden işe, işten eve. Sabah erkenden düşüyoruz yollara. Ortalık ana baba günü. Bağırış çağırış, itiş kakış, işe geliyoruz yorgun argın. İşyerinde de bizi bekleyen bir yığın sorun. Onlarla boğuşuyoruz akşama dek. Ve tekrar aynı yollardan geri dönüyoruz. Evde çoluk çocuk gelişimizi gözlüyor. Maddi güçlükler, evin kirası, geçim derdi, ailesel sorunlar da bizi bekliyor belki. Televizyonu açıyoruz, haberlerde yine öldürme olayları, yine politik çekişmeler kredi geldi gelmedi, geliyor gelecek.

"Ne zaman bitecek bu anarşi?" diyoruz. "Bir rahat huzur görmeyecek mi bu güzelim ülke?" diye üzülüyoruz.

Derken uyku bastırıyor. Ve tekrar aynı çember dönüp duruyor.

Sorunlarla dolu bu hızlı yaşantı, çelişkiler. Türkiye'nin içinde bulunduğu çıkmaz, ister istemez kemirip duruyor beynimizi.

Ruhsal baskılara modern tıp stress (sitres) diyor. Nedeni, insanların yaşadığı ortama, ülkeye, sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya göre değişiklikler gösterse bile genelde insan vücudunu yıpratıyor. Hekimlerin, "Senin hiç bir şeyin yok. Hastalığının nedeni sinirsel" dedikleri şey işte bu. Kalbi etkiliyor. Çarpıntı, kalp ağrıları görülüyor. Sindirim sistemini etkiliyor, hazımsızlık, mide-barsak gazları şeklinde belirtiler veriyor. Kupkuru bir ağız, çökmüş gözler, ağrıyan bir baş, genel bir isteksizlik, yorgunluk hep sözünü ettiğimiz ruhsal baskıların sonucu. Elle tutulur bir hastalık bulunamıyor.

Ama her şeye rağmen hayat güzel. Ülkemiz ve halkımız güzel günlere, mutlu yarınlara layık. Umudumuzu yitirmedik, yitirmeyeceğiz.

Elbet bu anarşi de yok olacak bir gün. İnsanlarımız daha mutlu, parlayan gözlerle bakacak geleceğe.

18. yüz yıl Alman şairi Schiller'in (Şiller) dizeleriyle bitirelim bugünkü söyleşimizi.

"İnsanlar konuşurlar ve düşünürler biteviye
gelecek günlerin en güzelini.
Koşarlar bakarsınız, koşarlar çılgınlar gibi
Mutluluğun beklediği bir altın çağa doğru."

düşünce dünyası

KALKINMADA ESAS, KÖYLÜLÜKTÜR

M.ATMACA

ÖZELLİKLE hükümet kurulma dönemlerinde enkaz, kimin enkazı, ülkeyi bu hale kimin getirdiği tartışmaları yoğunlaşmaktadır.

Herkes muhalifini ülkeyi bu hale getirmekle suçluyor. Fakat çıkış noktası da göstermemektedir. Türkiye'nin nasıl kalkınacağı ve geri kalmışlık zincirini nasıl kıracağı sorunu yine ortada kalmaktadır.

Maksadımız bazılarıyla uğraşarak polemik yaratmak değil Türkiye gerçeğini tespit etmektir.

Bugün Türkiye'nin sorunlarını çözecek sihirli formüller yoktur. Tek yol sosyalizmdir ya da tek yol kapitalizmdir gibi sözler dogmalardır. Halkın bugün tartıştığı meseleler de bu değildir. Mevcut düzen içinde de bazı tedbirler alınarak halkın sırtındaki yükler azaltılabilir ve ekonomik sorunlarımız çözülebilir. İstikrar, huzur ve kalkınma sağlanabilir. Aksi halde, mevcut iktidar partileri temize çıkmış olurlar.

Genel olarak

Türkiye'nin Batının izlediği yolu izleyerek kalkınamayacağı bugün bir gerçektir. Türkiye Batının bindiği trene binememiş ve bu treni 1900'lerde kaçırmıştır. Emperyalist sömürücü ekonomilerin bir dünya pazarı yaratmasından sonra geri kalmış ülke ekonomilerini bilinçli olarak geliştirmemişlerdir. Gıdım gıdım verdiklerini avuç avuç almışlardır. Ülkeler arasında adaletli bir kalkınmanın sağlanması emperyalistlerin insafına kalmıştır. Ekonomide ise insafın hiç yeri yoktur. Bizim gibi ülkeler dışarıya ucuz mal satmakta, dışarıdan pahalı sanayi malları almaktadır. Kalkınma birikime dayanır. Senelerdir dışarıya bağımlı, ülke menfaatlerini gerçekçi bir yaklaşımla çözmeyen hükümetler elinde devamlı zarar ettiğimiz için ekonomimi giderek batağa saplanmıştır. Bu yolda devam edildiği müddetçe de bataktan kurtulmak mümkün değildir.

Milli gelirden 1977-1979 yılları içinde sektörlerin aldığı pay

	İşçi kes.	Sanayi kes.	Hizmet sektörü aracı-tefeciler	Tarım Sek.	Memurlar
1977	20,8	7.6	29,5	28,7	13,2
1979	16,18	7,9	44,6	20,7	16,8

Yukarıda anlatılan gerçekler, milli pazar yaratmak ve gümrük duvarlarımızı sağlam tutarak kalkınmada değer yaratmak açısından çok önemlidir. Milli ekonomimize zarar veren her türlü eşit olmayan ticaret ilişkisine son vermeden ekonomimizi geliştiremeyiz. Hele Türkiye Osmanlı İmparatorluğu döneminde kapitülasyonlar gibi olumsuz bir tecrübe de yaşamıştır. Tarım ülkelerinin sırtındaki yeni kapitülasyonlar kalkınma açısından en büyük engeldir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin 50 yıllık hasar tespitinden bu, rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Kalkınmanın üç temel unsuru

Hammadde: Geri kalmış ülkelerde senelerdir yağmalanmasına rağmen en zengin kaynak budur. Madenler ve tarıma elverişli alanlar açısından ülkemiz diğer ülkelere nazaran daha avantajlıdır.

İnsan gücü: 45 milyona varan insan potansiyeli ile önemli bir iş gücüne sahibiz. Fakat nüfusumuzun çok az bir kısmı üretim faaliyetine katılmakta, milyonlarca köylü çağ dışı bir uğraşla doğa ile güreşmektedir.

Para ve teknik: Bizim gibi ülkelerde sıkıntısı duyulan en kıt kaynak para ve tekniktir. Tarımımızın elverişsiz koşullarda yağmalanması sonucu kalkınma için birikim elde edilememektedir. Teknik ise Batının gelişmiş ülkelerinin elindedir. Tekniğin asgari bir uluslararası dolaşımı vardır. Fakat ileri teknik zengin ülkelerin tekelindedir. Elverişli şartlarda olan ülkeler bu ileri teknikten faydalanabilmekte, yoksul ülkeler ise hurda teknikle idare etmektedir.

Kalkınmada temel meselelerden biri de iktidarların politika ve kararlarıdır. Türkiye'yi 50 yıldır idare edenlerin beceremedikleri de budur. Senelerdir ülkenin kaderini elinde tutan düzen partileri hangi temele dayanarak ülkemizi geri kalmışlıktan kurtaracaklarını tespit edememişlerdir. Zengin tarım ve doğal kaynaklarımıza mı dayanacağız yoksa el yardımına avuç açarak ağır sanayi hayali peşinde mi koşacağız? Türkiye ekonomisi ancak tarımı ve köylülüğü esas alarak modern ve kalkınmış bir tarım toplumu haline gelebilir. Ağır sanayi için elverişli şartlar yaratabilir. Asgari bir zenginliği olmayan, pazarlık gücü yaratamayan bir ülke başka ülkelerden ileri teknik alamaz. Ve sanayisini inşa edemez. Türkiye'de 50 senedir yaşanan gerçek budur.

Bu, yoksul bir köylünün borçharç eski bir traktör almasına benzer. Daha borcunu ödemeden traktör hurdaya çıkar. Köylüyü iyice batırır. Tıpkı Türkiye'deki ağır sanayi tesisleri gibi. Geri ve eski teknikler olumsuz şartlarla verilmiştir. İhtiyacımıza uygun değildir. Ülkemizin ihtiyacı tarıma dayalı modern bir orta sanayi gerektirirken zorla elde ettiğimiz kaynaklar elverişsiz alanlara yatırılmaktadır. Hükümetlerimiz kurdurdukları sözde ağır sanayi tesisleriyle gelir elde edemedikleri gibi ekonominin yükünü daha da ağırlaştırmışlar, "kel başa şimşir tarak" hesabı gülünç duruma düşmüşlerdir.

Osmanlıdan beri talan edilen köylülük bugün de toplumun tüm yükünü sırtında taşımaktadır. Bugün köylüyü şu kuvvetler talan etmektedir:

a) Emperyalist devletlerce yapılan yağma.

b) Aracı ve tefecilerce yapılan soygun.

c) Zarara ve batağa batmış sanayimizin açığını kapatmak ve borçlarını ödemek.

d) Günden güne kabaran bürokrasiyi besleme.

Köylülük bunca taşıdığı yüke ve öneme rağmen şimdiye kadarki tüm bellibaşlı düzen partileri ve iktidarlarınca bir açık kapatma yolu olarak görülmüştür. Bu durumu DPT'nin hazırladığı çizelge daha iyi göstermektedir. (Bak. Tablo-1)

Yine bu DPT'nin raporuna göre vergi kaçakçılığı 580 milyar Türk lirasını bulmaktadır. Oysa Demirel hükümetinin son zamlarla KİT ürünlerinden elde edeceği gelir 300 milyar Türk lirasıdır. Son zamlar tarım kesiminde 100 milyar liralık geliri sanayiye aktarmayı hedeflemektedir.

Bu ne biçim kalkınma ve ağır sanayi ki, sanayi yatırımı diye demir yığını arttıkça ekonomi çökmektedir.

Devlet köylülere yardımcı olup, örgütlemediği gibi onun alınterini yabancılara yağmalattırmakta ve köylü örgütleri çökertilmektedir. Hele son yıllarda milyonlarca pamuk, çay, tütün ekicisinin başına gelenler durumun vehametini iyice ortaya koymaktadır. Hükümetlerimiz köylüye kredi, gübre, traktör temin edemediği gibi hiç bir tarım ürünü için de üretim planlaması yapmamaktadır.

Köylünün ekonomik örgütlenmesinde önemli yeri olan Tariş, Fiskobirlik, Antbirlik vs. gibi köylü örgütleri hükümetlerin partizanca tutumlarından dolayı birer çiftlik haline getirilmiş, bu örgütler köylülerle karşı karşıya getirilmiştir.

Tarım kesiminden elde edilen değerler verimsiz ve tamamen zararla çalışan sözde sanayiye aktarılmakta, tarımı geliştiren ve destekleyen yatırımlara dönüştürülmemektedir.

Hükümetler köylüyü bir talan sofrası olarak görmemeli, devletin açıklarını ve borçlarını sadece köylülere ödettirme zihniyetini terketmelidir. Bizim gibi bir tarım ülkesinde kooperatifçilik devletin esas politikası haline getirilmelidir. Yüzde 60'ı köylü olan zengin tarım olanaklarına sahip ülkemiz, ancak milyonlarca köylüye ve tarıma sahip çıkarak milli gelirimizi artırabilir, kalkınmak için de sağlam bir temel sağlayabilir.

Tarımı esas almayan ve bu temele dayanmayan ağır sanayi bir palavradır. Düzen partilerinin hepsi de senelerdir hep aynı yanılgı içindedir. Ekonomik politikalarını elaleme güvenerek çizenler bugün ekonomik çıkmazın esas sorumlusudur.

"El atına binen tez inermiş"; bizimkiler attan atılmışlar ama sürüne sürüne yine o atın ardından gidiyorlar.

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIR

STAJ YAPIYORUZ AMA NE ÖĞRENİYORUZ?

Biz Maden Fakültesi öğrencileri olarak bir sorunumuzu dile getirmek istiyoruz. Her geçen yıl staja gidenlerin sayısı artmasına karşılık, yıllar önce alınmış olan kararların hâlâ uygulanmak istenmesi sorunlarımızı her geçen gün biraz daha artırmaktadır.

Staj yapmak için bulunduğumuz yerden çeşitli güçlüklerle staj yerine gittiğimizde yatacak yer bulamamaktayız. Kız arkadaşların staj süresince barınmaları bugüne kadar geçerli bir çözüm getirilmemiş olan, ayrı bir sorundur. Maden işletmelerinde ocağa inerken verilmesi gereken baret, elbise ve lamba sağlanamamakta, bununla birlikte temizlik gereksinmeleri yetersiz kalmaktadır. On yıla yakın bir zamandan bu yana öğrencilere ödenen para bir filtreli sigara fiyatından daha az olan 30 liradır ki, günümüzün ağır şartlarına göre gülünç bir rakamdır.

Staja gönderen okul yönetimi ile staja kabul eden müesseselerin yönetimleri arasında tek tek olduğu kadar, merkezi olarak da bir kayıtsızlık olması biz öğrencileri zor şartlar altında staj yapmaya zorluyor.

Staj yerlerinde bizlerle ilgilenecek mühendislerin olmaması, bir şeyler öğrenip öğrenmediğimizi denetleyecek birisinin bulunmaması birçoğumuzun ilgisiz kalmasına neden olmaktadır. Kendi gücüyle çaba gösterebilen birkaç öğrencinin dışında büyük çoğunluğu formaliteleri tamamlayarak stajı bitirme eğitiminin sonucunda, üretimden soyutlanmış bir eğitimin ve tatbikatın geleceğin üretim sisteminin temelini oluşturacak genç elemanların ne derece verimli olabileceğini tahmin etmek pek güç olmasa gerek.

Sonuçta tam bir kargaşa ve hengame içinde bir dizi bürokratik işlemler arasında boğularak bir aylık staj dönemlerini her defasında bir şey öğrenmeden kapatmış oluyoruz. Ama en azından ülke gerçeklerini yaşayarak öğrenmiş oluyoruz.

Türkiye ekonomisinin günümüze kadar gizli kalmış doğal zenginliği olan madenlerimizin değerlendirilmesinde sorumluluğu üzerine alacak biz maden fakülteleri öğrencileri ilgililerin bu sorunumuza gerçekçi bir çözüm getirmelerini diliyoruz.

İTÜ Maden Fakültesinden
bir grup öğrenci

Ahmet Kabaklı'ya cevabımdır

Sayın Ahmet Kabaklı, 19 Haziran 1980 günkü Tercüman gazetesindeki yazınızı okudum. Düşündüm, doğrudan gazetenize bu cevabı yazmak istedim. Ancak gazeteniz bizim gibi emekçilerin fikirlerine yer vermez. Banker Kastelli gibilerinin ilanlarının boy boy yayınlandığı bir gazetede bizim fikirlerimize yer verilmez. Ancak biz kendi gazetemiz olan AYDINLIK'ta yazı yazabiliriz. Çünkü AYDINLIK buram buram toprak ve işçinin teri kokuyor. Neyse gelelim konumuza. Yazınızda yer verdiğiniz 4 konu üzerinde duracağım.

Birincisi. Gerçekten CHP 22 aylık bir dönemde anarşinin yakasından tutamamıştır. Çünkü "Ya devlet başa, ya kuzgun leşe" şiarıyla ortaya çıkan MHP, Maraş'ta katliam yarattı. Bununla da kalmadı birçok bilim adamının, öğretim üyesinin, birçok vatandaşın kanına girdi. Bütün bunlar karşısında bir şey yapamadı. Ne zaman ki iktidardan düştü o zaman anarşinin bu mihrakını gördü.

İkincisi. Sizler AP içinde MHP şablonculuğu yaptığınız sürece tabii ki AP erir. MHP gibi bir parti güçlenir, AP de erir.

Üçüncüsü. CHP'liler ve sizin Maocu dediğiniz demokratik örgütler MHP'ye hücum edebilirler. Fakat Rus uşakları MHP'ye karşı çıkamazlar. Çünkü Rusya Türkiye'de bir iç savaş istiyor. MHP'lilerin de yaptıkları bu vesileyle onların işine yarıyor. CHP'liler ve Maocu dediğiniz demokratik kuruluşlar anarşinin bu iki mihrakına karşı çıkıyorlarsa bu çok iyi bir şey.

Dördüncüsü. Soygunları, kaçakçılığı, işkenceyi MHP yanlıları yapıyor.

İşte bütün bunlar sizlerin yanıldığınızı gösteriyor bence.

N.Y.

Nasrettin Hoca'yı 10. kez anarken

İlk defa 1970 yılında Eskişehir'in Hortu köyünde anılan güldürü sanatının büyük üstadı Nasrettin Hoca bu yıl 10. kez anıldı.

Yılda iki kez, iki ayrı kentte Nasrettin Hoca adına anma törenleri ve bilimsel toplantılar düzenlenmektedir. Ne varki evrensel kişiliğe ulaşmış bulunan Nasrettin Hoca için ülkemizde yapılan çalışmaların yetersiz olduğu da yadsınamayacak bir gerçektir. Eskişehir'in Hortu köyünde bile bugüne kadar Hoca'nın evrenselliğine yaraşır bir çalışma ortaya konulamamış, Akşehir'de yapılanlar ise yüzeysel olmaktan kurtulamamıştır. Halbuki gerek komşu ülkeler ve gerekse de dünya ülkelerinin birçok yerinde Nasrettin Hoca'nın fıkraları yayınlanmış hatta sadece Nasrettin Hoca yayınları yapan bir yayın evi Londra'da var.

Nasrettin Hoca için bugüne değin yapılanların yetersiz olduğunu vurguladıktan sonra, arşiviyle, kütüphanesiyle, toplantı salonuyla görkemli bir bina inşa edilerek Nasrettin Hocamızın gerçek kimliği ve kişiliği ile bütün dünyaya tanıtacak bir Nasrettin Hoca Araştırma Enstitüsü kurulması gerçeğini görmeliyiz.

Hoca'nın doğum yeri olan biz Eskişehirli hemşehrileri Hoca için herşeyi yapmaya hazırız. Yeter ki ilk adım atılsın.

Muhammet Çil

Diyanet işleri Başkanı Tayyar Altıkulaç'a açık mektup

Ben Bingöl'ün Sancak nahiyesinden Ali oğlu Alihaydar Koçintar. Şimdi size birkaç soru sormak istiyorum. Sorularımı yanıtsız bırakmamanızı ve olayın sorumlularına gerekenin yapılmasını sağlamanızı dilerim. Sorularıma geçiyorum.

27 Mayıs günü babam vefat etti. Cenazenin yıkanması gerekli mi? Yıkanacaksa kimlerin yıkaması gerekir? Nahiye imamı mı, yoksa yardımcısının mı, yahutta hocaların mı? Şayet sıraladığım yetkililerden birisinin göreviyse, bunların hiçbiri yıkamadı. Başka bir köyden getirtip yıkattık.

Sebebini sorarsanız, kesinlikle karşı olduğum ve benimsemediğim bir şey, Alevilik ve Sünnilik meselesi. Aynı şeyi daha önce nahiyemizde vefat eden bir Alevi yurttaşa uyguladılar. Yoksa Alevi yurttaşlar yıkanılmıyor mu? Yıkanılıyorsa, neden defalarca gittiğimiz halde Alevi yurttaşları yıkamaya gelmiyorlar?

Saygılarımı sunarım.

Doğuda aşiret çatışmalarını kimler körüklüyor?

1979 Kasım ayında, Muş'un Bulanık ilçesinin Şehit Tahir köyünde, Memani ve Seydan Aşiretleri arasında meydana gelen olayda, 4 kişi öldürülmüştü. Olaydan sonra 4 kişinin katilleri olan Seydan Aşireti reisi Zınar Yaşar ile aynı aşiretten Yaşar Yaşar, dağa çıkmışlardı. Olayı takiben jandarma birlikleri mahkumları yakalamak bahanesiyle, defalarca köylere baskın yaptılar, ama uzun süre olayın faillerinden kimse yakalanamadı.

6.5.1980 tarihinde, akrabaları ölen taraftan olan ve Bulanık Lisesinde öğretmenlik yapan Bahattin Dost, katillerin niçin bugüne kadar yakalanmadığını öğrenmek için Muş Jandarma Alay Komutanına çıktı. Öğretmen Bahattin Dost, Muş Jandarma Alay Komutanı Albay Mustafa Sezer'in makamında, katillerden Zınar Yaşar'ın oturmakta olduğunu hayretle görür. Bunun üzerine Bahattin Dost, derhal durumu Muş Emniyetine bildirir ve Emniyet yetkilileri Zınar Yaşar'ı Alay Komutanının makamında yakalarlar.

Bahattin Dost, daha sonra durumu bir dilekçe ile, Muş Valisine de bildirir. Ancak Vali, olayla ilgili olarak soruşturma açacağı yerde, Bahattin Dost'a baskı yapar ve öğretmenden albay hakkında şikayetçi olmamasını ister. Fakat Bahattin Dost, Valinin baskılarına boyun eğmeyerek, davacı olmakta ısrar eder.

Daha önceleri Bulanık'ın Şatırgan köyünde muhtarlık da yapan Seydan Aşiret reisi Zınar Yaşar'ın, MHP yanlısı Albay Mustafa Sezer'e para teklifinde bulunmak için gittiği öğrenildi. Zınar Yaşar ve diğer sanıkların bugüne kadar yakalanmamış olmalarının da, katillerin Jandarma Alay Komutanı tarafından korunmalarından ileri geldiği sanılıyor. Zınar Yaşar'ın MHP yanlısı albayın makamında yakalanması, MHP'lilerle katiller arasındaki ilişkiyi kanıtlayan bir olgudur.

Bu olay aşiret çatışmalarının kimler tarafından körüklendiği hakkında da bir bilgi veriyor. Halkı milliyet, mezhep ve aşiret farklılıklarıyla bölüp kendi faşist emellerini gerçekleştirmeye alet edenler, MHP'lilerdir. Albay Mustafa Sezer ve ona yardımcı olan Muş Valisinin bu tutumlarını kamuoyuna açıklıyoruz. Daha fazla kan dökülmesinin önlenmesi için bu kişiler hakkında soruşturma açılmasını bekliyor, devlet içindeki bu tür kimselerin görevlerinden alınmalarını istiyoruz.

Muş'tan bir okuyucu

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN

BAYAŞ Basın Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmen ORAL ÇALIŞLAR

Yazı İşleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S.AYDOGAN BÜYÜKÖZDEN
Müessese Müdürü: O.GÜRHAN ERTÜR

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cagaloğlu/İstanbul.
Tel: 26 52 44 26 42 93 İdare Tel: 26 61 78
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri. Baskı: İst. Güntur. Dağıtımı: GAMEDA

BÜROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8 Kızılay. Tel: 25 38 69
İZMİR: Özgüler İşhanı 452. Sok. 25/3 Konak: Tel: 13 10 90 - 25 25 54
TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 3900
DİYARBAKIR: Beyazıt İşhanı Kat: 3 No: 30 Dörtyol Tel: 38 57 ADANA: Kızılay Cad. 104 Sok. No: 23 Tel: 103 42

İLAN TARİFESİ-ABONE
Başlık yanı 4000 TL. 8 hariç diğer sayfalar st/cm 900 TL. 8. sayfa st/cm 1000TL. Renkli st/cm 1700 TL. Doğum, evlenme, ölüm st/5 cm 2000 TL. Küçük ilanlar kelimesi 30 TL.
ABONE: Yurtiçi 3 aylık 900 TL. 6 aylık 1800 TL. 1 yıllık 3600 TL. Yurtdışı 3 aylık 1125 TL. 6 aylık 2250 TL. 1 yıllık 4500 TL. Dış ülkeler için posta ücreti alınır.

22340 - 825

Aydın'da Öğretmen Çetin Yılmaz'ı öldüren iki komando yakalandı

Evindeki silah Ağca'ya ait mi diye araştırma yapılırken, MHP İl Sekreteri serbest bırakıldı

● Aydın MHP yöneticisi Oymak'ın evinde İpekçi'nin katili Ağca'yı sakladığı ihbar edilmişti

AYDIN (ÖZEL)

SON bir aydan beri, Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın Aydın'da olduğu şeklinde yaygın söylentiler dolaşıyor. Bundan 5-10 gün önce İstanbul Emniyet Müdürlüğü 2. Şubeden gelen ve Mehmet Ali Ağca'nın Aydın'da MHP İl Sekreteri Alim Oymak'ın evinde olduğu belirtilen bir ihbar üzerine, Hükümet Bulvarı 1. Sokaktaki evde arama yapan Aydın Emniyetine bağlı polis ekipleri, evde 28 adet mermiyle birlikte 14'lü bir tabanca ele geçirdiler. Tabanca ve mermilerle adliyeye verilen Alim Oymak serbest bırakıldı. Aydın'da MHP'nin silah işlerini yöneten biri olarak bilinen Alim Oymak'ın serbest bırakılışı kamuoyunda kuşkuyla karşılandı.

Vali Kemal Şenol, Mehmet Ali Ağca'yla ilgili olarak adı geçen evin arandığını, ele geçirilen silahın Mehmet Ali Ağca'yla veya başka bir olayla ilgili olup olmadığının öğrenilmesi amacıyla silahtan elde edilen mermi kovanlarının balistik muayene için İstanbul, İzmir ve Ankara'ya gönderildiğini söyledi. Valinin açıklamalarını doğrulayan Emniyet Müdürü Kenan Koç da Mehmet Ali Ağca hakkında bu olaydan ayrı olarak kendilerine ne komşu illerden ne de il içinden başka bir ihbarın yapılmadığını belirtti.

POLİSİN YARALADIĞI KOMANDO YAKALANDI

Öte yandan, 3-4 gün önce Yenipazar ilçesinde bindikleri taksinin şoförünü Nazilli yol ayrımına geldiklerinde silahla tehdit ederek arabadan indiren ve el koydukları arabayla Aydın yönüne kaçan komandolar, şoför Erol Bulu'nun şikayeti üzerine Koçarlı ilçesinde kaçırdıkları araba ile birlikte yakalandılar. Koçarlı'ya varmadan önce Aydın'dan yanlarına Salih Bıçakçı adlı komandoyu da alan Özcan Özer,

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Sakatlar Derneğinin geleneksel pikniğinde yapılan çeşitli yarışmalar, katılanlara neşeli dakikalar yaşattı. (Fotoğraf: Özcan BENİCE)

BM Güvenlik Konseyi, İsrail'in Kudüs'ü ilhak siyasetini mahkum etti

● Oylamada ABD çekimser kalırken diğer ülkeler tasarının lehinde oy kullandılar.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (AA)

BİRLEŞMİŞ Milletler Güvenlik Konseyi, 1967 yılında işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesi için İsrail'e çağrı yaptı ve İsrail'in Kudüs siyasetini mahkum etti.

Begin hükümeti, Kudüs kentinin İsrail'in "bölünmez ve ebedi başkenti" olduğunu savunuyor.

15 üyeli Güvenlik Konseyindeki oylamada ABD'nin dışında bütün ülkeler karar tasarısı lehine oy kullandılar, ABD ise çekimser kaldı. ABD'nin oylamada olumsuz oy kullanması karar tasarısının veto edilmesi anlamına geleceği için, ABD oylamadan önce çekimser kalacağını açıklamıştı.

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Geleneksel pikniğin tadı hep beraber söylenen türkülerle yaşandı (Fotoğraf: Özcan BENİCE)

Sakatlar Derneği Istanbul Şubesinin geleneksel pikniği yapıldı

4 bin sakat, dernek yeri istiyor

İSTANBUL (ÖZEL)

TÜRKİYE Sakatlar Derneği İstanbul Şubesinin geçtiğimiz pazar günü yapılan geleneksel pikniğinde görüştüğümüz Dernek Başkanı İsmet Gökçek, en büyük sorunlarından birinin derneğin bir yerinin olmaması olduğunu belirterek, "Binlerce üyemiz, doğru dürüst bir dernek yerimizin olmaması nedeniyle bir araya gelmekten mahrum kalmaktadırlar" dedi.

Eski dernek yerinin Çapa Tıp Fakültesi istimlak sahasına girdiğinden yıkıldığını söyleyen Gökçek, "Uzun süredir küçük bir barakada barınmak-

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Moskova'da sağırlar diyalogu

Brejnev, Schmidt'in tutumundan memnun değil

● TASS ajansı Schmidt'in açıklamalarını kınayarak verdi.

● Brejnev: "Nötron bombası yapmayın"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

MOSKOVA'da Leonid Brejnev ile iki saatlik bir görüşme yapan Batı Almanya Başbakanı Helmut Schmidt, Sovyetler Birliği'nin Afganistan'dan tamamen geri çekilmesi gerektiğini belirtti. Batı Alman Başbakanı olarak Batı dünyasının birliğini savunduğunu da söyleyen Schmidt'in konuşmaları resmi TASS ajansı tarafından oldukça sert bir üslupla eleştirildi.

Schmidt, bir saatlik konuşmasında, Afganistan olaylarının Doğu-Batı ilişkilerine gölge düşürdüğünü ve bu harekatın 1978 yılında Bonn'da imzalanan Sovyet-Alman Ortak Bildirisine aykırı olduğunu belirtti.

Alman Başbakanı, Moskova yönetiminin, Tahran'daki ABD'li rehineler konusunda olumlu girişimlerde bulunmasını istedi.

Brejnev ise cevabi konuşmasında, Afganistan'a yardım ettiklerini ileri sürerken, NATO'nun geçtiğimiz aralık ayında aldığı Avrupa'ya orta menzilli füze yerleştirme kararının iptal edilmesini istedi. Brejnev, ayrıca Batılıların Nötron bombası yapımından da vazgeçmelerini talep etti.

YANKILAR

Sovyetler Birliği'nin resmi haber ajansı TASS, Brejnev-Schmidt görüşmeleri ile ilgili olarak

(Devamı sa. 6. sü. 4'de)

Brejnev ve Schmidt bir görüşme anında.

Saldırılarını sürdürüyorlar

Halkın Kurtuluşçuları, TİKP Altındağ İlçe binasını kundaklamak istedi

ANKARA (ÖZEL)

ANKARA'da Kurtuluş-Dev-Yol arasında çatışmalar sürerken, bu kez de Halkın Kurtuluşu'nun Türkiye İşçi Köylü Partisini aniden hedef seçip saldırmaya başladığı görüldü. Halkın Kurtuluşu adlı grubun Altındağ'da aralarında TİKP Ankara İl Başkanı Ferit İlsever de dahil dört kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan saldırılarının sonuncusu önceki gece meydana geldi. Partinin Ankara Altındağ İlçe Örgütüne saldırılması, balkonuna molotof kokteylinin atılması ve kapısına benzin dökülerek yakılmak istenmesi üzerine basına açıklama yapan TİKP Başkanlık Kurulu Üyesi Hasan Yalçın Halkın Kurtuluşu adlı grubun Türkeşlere hizmet ettiğini belirterek şöyle dedi:

"Altındağ İlçe Merkezimizin bulunduğu binada 19 daire vardır. Bu dairelerde 150 civarında

(Devamı sa. 6 sü 4'de)

11 bin öğrenci, meslek okullarına alınacak 6 bin öğrenciden biri olabilmek için dün sınavda ter döktü. (Fotoğraf: Metin AKTAŞ)

6 bin öğrenci alınacak

Meslek okulları sınavlarına 11 bin öğrenci girdi

İSTANBUL (ÖZEL)

ENDÜSTRİ Meslek, Kız Meslek, Ticaret Liseleri ve Pratik Kız Sanat okullarına giriş sınavları dün yapıldı. İstanbul'da 6 bin kişi alınacak okullar için 11 bin öğrenci sınavlara katıldı.

Geçen yıllardaki uygulama kaldırılarak merkezi sistemle yapılan sınavlara öğrenime ara vermemiş, 20 yaşından gün almamış ortaokul mezunları, ortaokul son sınıf öğrencileri ve ara sınıflardaki öğrenciler katılabiliyor.

Sınavda başarı gösteren 6 bin öğrenci İstanbul'daki 18 Endüstri Meslek, 15 Kız Meslek, 10 Ticaret Lisesi ve 15 Pratik Kız Sanat okuluna kayıt yaptırabilecek. Sınav sonuçlarının öğrencilere 1 Eylül tarihinde bildirileceği öğrenildi.

SSK çalışanlarının işçi kadrosuna geçirilmesi istendi

KIZILCAHAMAM (ÖZEL)

GEÇTİĞİMİZ günlerde Çam Otelinde yapılan Sağlık-İş Sendikası seminerinde çeşitli işçi sorunları ile ilgili tartışmalar yapıldı.

Bu arada 20 şube başkanı, Sağlık-İş Genel Başkanlığına ve Türk-İş'e, tabanın istemlerini yansıtan bir öneri listesi sundular. Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu tarafından olumlu karşılanmayan bu öneride şu görüşlere yer veriliyordu:

"Genel Merkez 1980 yılına kadar yaptığı çalışmalar hakkında net bilgiler vermelidir. İşyeri yetkisi olan yerlerin toplusözleşmeleri acilen yapılmalıdır. Eğitim yaygınlaştırılmalı, SSK'da çalışan değişik kadrolardaki kişiler işçiliğe kavuşturulmalı, gece bekçilerinin yüzde 30 gece zammı tekrar ödenmeli, Sağlık-İş Sendikası olarak siyasi partilerin peşinde veya yanında hak aramak yerine tüm sağlık işçileri ve bütün yöneticileri ile hak almada parti gözetmeksizin üyelere menfaat sağlanmalıdır. 1980 yılı kadroları işçi statüsünde olmalı ve memur olarak alınanların işçilik hakları verilmelidir."

Ayrıca ortak önerilerde eşel-mobil kıdem tazminatlarının sınırlandırılmaması, asgari geçim indirimi gibi konularda açıklama yapılması ve işçi aleyhine olan yasa tasarılarının engellenmesi için çalışmalar yapılması da isteniyor

Mersin Çimento Fabrikasında MHP'liler işçilere saldırdı

MERSİN (ÖZEL)

MERSİN Çimento Fabrikasında önceki gün saat 16.00 sıralarında işten çıkan işçiler MHP'lilerin saldırısına uğradı.

Saldırıya katılan komandoların Mustafa Bayat, Mahmut Şimşek, Ali Aslanboğa ve Mehmet isimli saldırganlar oldukları bildirildi. Saldırıya uğrayan işçilerin isimlerinin ise, Suphi Kuş, Ali Can ve İzzet Arslan olduğu öğrenildi.

İşçiler, saldırıların toplusözleşme yetkisini kaybeden Keramik-İş tarafından yönlendirildiğini, bu sendikanın yönetiminde MHP'lilerin de bulunduğunu söylediler.

BASINDAN SEÇMELER

Günaydın – Dünya – Politika – Son Havadis – Tercüman – Hergün – Cumhuriyet

Nazlı Ilıcak ve «Ajan Ecevit»

Nazlı Ilıcak dünkü yazısında Erbakan başkanlığında bir hükümet söz konusu olamayacağına göre, "Ya herşeye rağmen Erbakan Demirel'e verdiği desteği sürdürecek, ya da CHP-MSP yeni bir koalisyon kuracaklar" diyor.

Daha önceki CHP-MSP koalisyon hükümetinin bu iki parti arasında bir uyum sağlanamayacağını gösterdiğini söyleyen Ilıcak, "1974 tecrübesine rağmen Ecevit yeni bir denemeye nasıl girer" diye soruyor. Bir CHP-MSP koalisyonunun 1981 seçimlerinde AP'nin tek başına ve ezici bir çoğunlukla iktidara gelmesi demek olduğunu söyleyen Ilıcak bir profesör dostunun Ecevit'in bir ajan olduğunu söylediğini aktarıyor ve şöyle diyor:

"Profesör dostumuz devam etti: 'Size belki bu fikirler garip gelir, ama Ecevit'in davranışlarını başka türlü izah etmek mümkün değildir. Neden bu iktidarı düşürüp 1981'deki seçim şansını heba etsin? Neden MSP ile koalisyonu göze alsın?..' 'Mantık dışı bir tutum, maalesef her türlü ihtimali akla getiriyor."

Yüksek Denizcilik Okulunda öğrenciler yüzme yarışı sırasında. Kıyıda veliler ve öğrenciler seyrediyor. (Fotoğraf: Metin AKTAŞ)

Denizcilik ve Kabotaj Bayramı törenlerle kutlandı

İSTANBUL (ÖZEL)

DENİZCİLİK ve Kabotaj Bayramı İstanbul Taksim Cumhuriyet Alanı, Beşiktaş Barbaros Anıtı ve Yüksek Denizcilik Okulunda yapılan törenlerle kutlandı. Cumhuriyet Alanı ve Barbaros Anıtı önündeki törenlere İstanbul Valisi Nevzat Ayaz, Kuzey Deniz Saha Komutanı Zahit Atakan, Belediye Başkanı Aytekin Kotil ve çeşitli yetkililer katıldılar.

Bu törenlerde Deniz Lisesi, Deniz Assubay Okulu, Yüksek Denizcilik Okulu, Gemi Yapı Teknik ve Meslek Lisesi öğrencilerinin geçit resmi halk tarafından ilgi ile izlendi.

Öğleden sonra Yüksek Denizcilik Okulunda Denizcilik ve Kabotaj Bayramı nedeniyle gösteriler ve yarışmalar düzenlendi. Gemi Yapı Teknik ve Meslek Lisesi Halk Oyunları Ekibinin Bitlis ve Karadeniz yöresinden sundukları oyunlar, izleyenlerin beğenisini kazandı.

Yüksek Denizcilik Okulu öğrencileri de yüzme, yağlı direk üstünden bayrak alma, filika vb. yarışmalar ve gösteriler düzenlediler.

Gemi Yapı Teknik ve Meslek Lisesi Halkoyunları ekibinin Bitlis yöresinden sunduğu oyunlar izleyenlerin ilgisini topladı.

Kabotaj Bayramı nedir?

Türkiye kıyılarında yük ve yolcu taşıma ve kıyılardaki her türlü liman hizmetlerinin yabancı bandralı gemilerden alınıp Türk bayrağı taşıyan gemilere verilmesi hakkının kazanılması, 1926'dan beri 1 Temmuz günleri Denizcilik ve Kabotaj Bayramı olarak kutlanıyor.

Türkiye kabotaj yasağı koyma yetkisini Denizyollarında 19 Nisan 1926 tarihli 815 sayılı Türkiye Sahillerinde Nakliyatı Bahriye (Kabotaj) ve Limanlarla Karasuları Dahilinde İcrayı Sanat ve Ticaret Hakkında kanun ile düzenledi.

Alman hükümetinin vize ve iltica işlemleriyle ilgili programı açıklandı

ANKARA (AA)

FEDERAL Almanya hükümetinin, Almanya'ya gelecek Türklere vize zorunluluğu konulması ve iltica işlemlerinin yeni esaslara bağlanmasıyla ilgili olarak hazırladığı program açıklandı.

Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçiliği yetkilileri konu ile ilgili bir açıklama yaptılar. Açıklamada şöyle denildi:

"Federal Almanya Cumhuriyetindeki oturma kurallarını iltica hakkını kötüye kullanarak istismar eden ve sayıları kaygı uyandırıcı bir biçimde artan yabancılardan dolayı bu sözde mülteci akınını durdurmak için bir ivedi program kararlaştırılmıştır. Bu ivedi program ayrıca şunları da kapsayacaktır:

— Esas iltica işlemlerinin daha da kısıtlanması yolunda önlemler.

— İltica etmek isteyenlere bir yıllık süre için çalışma izni verilmemesi.

— İltica isteyenlere çocuk parası verilmemesi.

Alman hükümeti tarafından 25 Haziran günü alınan kararlar 1 Ekimden itibaren yürürlüğe girecek.

TİKP Merkez Komitesi üyesi Eşref Yılmaz serbest bırakıldı

BİNGÖL (ÖZEL)

BİR ihbar sonucu yasak yayın bulundurmaktan Bingöl'de göz altına alınan TİKP Merkez Komitesi ve Bingöl İl Yönetim Kurulu üyesi Eşref Yılmaz pazar günü Sıkıyönetim Savcılığı tarafından serbest bırakıldı.

Yılmaz, 16 Haziran günü gözaltına alınmıştı.

Ankara Et ve Balık Kurumu Müdürlüğünde sürgün listeleri hazırlandı

ANKARA (ÖZEL)

ET ve Balık Kurumu Ankara Müdürlüğünde sürgün listelerinin hazırlandığı bildirildi. Şimdiye kadar beş işçinin beş ile sürgün gönderildiği, 17 işçi için de yeni sürgün listesi hazırlandığı belirtildi.

Öte yandan Et ve Balık Kurumunda çalışan 300 kadar işçinin tazminatını alarak ayrılmasından sonra, yerlerine MHP yanlısı kişilerin alınmaya başlandığı bildirildi.

günlük

Vize Kararı

ALMANYA'nın yurttaşlarımıza vize uygulama kararına tepkiler devam ediyor. AET'den işçilerimiz için serbest dolaşım hakkı elde etmek isteyen hükümet, bu karar karşısında şaşırıp kalmıştır. Bu konuda Alman Dışişleri Bakanıyla görüşen Erkmen'in, "Vize kararını dostluğa yakıştıramıyoruz" şeklinde açıklama yapması da kamuoyunu tatmin etmemiştir. Ekimde başlayacak olan vize uygulaması karşısında ne yapılmaktadır? Hükümetin Almanların uygulamasını önleyecek, ya da en azından hafifletecek girişimleri var mıdır? Burada hangi kozlar kullanılacaktır? Yoksa, ekime kadar beklenilip vize başladıktan sonra mı harekete geçilecektir? Erkmen, Brüksel'de yaptığı açıklamada "AET'ye tam üyelik için bu yaz başvuruda bulunulacağına" değinmekte, "serbest dolaşım" konusunda esnek davranılacağını söylemektedir. Sanki, vize kararı hiç alınmamıştır.

Alman hükümetinin kararı, sadece Türkiye'deki işsizlik sorununa gerekli yardımı göstermemesi açısından değil, ülkemize karşı takınılan tutum bakımından da önemlidir. Almanya, vize kararını alırken Türkiye hükümetine danışmamıştır bile. Uygulamanın, işçisinden öğrencisine, turistinden iş adamına kadar Türkiye yurttaşlarını çok zor durumlara sokacağı görülmektedir. Böylece, Almanya'da sınırlardan geri çevrilen, bir Batı gazetesinin deyimiyle dağlarda, ormanlarda geyik gibi avlanan işçilerimizin çilelerine yeni sahneler eklenecektir.

Alman hükümeti, ucuz işgücü görevini yaptığı zaman, "fedakar ve çalışkan Türkler"den söz eder. Türkiye'ye yatırım yaptığı veya ortak savunma önlemleri tartışıldığı zaman "Avrupa'nın bir parçası olan dost Türkiye"yi över. Fakat kendi çıkarlarını bir parça tehlikede gördüğünde, en saygısız tutumu benimsemekten, en sert önlemi almaktan çekinmez.

Alman hükümetinin vize uygulaması dostlukla, eşitlikle bağdaşmıyor. Ortak savunma çıkarları olan, aynı örgütler içinde yer alan iki ülke arasındaki ilişkiler böyle olmamalıdır. Alman patronlarının Türk işçilerine karşı takındığı tavrı, Alman hükümeti Türkiye'ye karşı uygulamaya kalkarsa bu birliğe ve dostluğa zarar verir. En önemlisi Türkiye halkında silinmez yargılar yaratır ki, bu da uzun vadede ancak Almanya'nın çıkarları aleyhine olur.

Bakış — TAYLAN ERTEN

Beş adet zeytin

Baskı, kıyım, sürgün ve beş adet zeytin... Demirel iktidarının yönettiği 1980 Türkiyesinde devlet memuruna layık görülen yaşamın çizgileridir bunlar. Ve bu çizgiler, AP'nin kanatları altında devlet kuruluşlarına yerleşmeye çalışan MHP'nin eliyle daha da derinleşmektedir.

1977-1979 döneminde ülkede üretilen tüm mal ve hizmetlerden memurların alabildikleri paya bakıldığında, Demirel iktidarının 'Yan ödemeleri yüzde 60 artırdık' yollu açıklaması, gerçekte hiç bir anlam ifade etmemektedir. Anılan yıllarda memur maaşlarının oransal gerilemesi, 1977'de yüzde 13.22, 1978'de yüzde 10.6, 1979'da ise yüzde 10 olmuştur. Buna karşılık, ekonomide vurguncu, karaborsacı, tefeci türü gelirleri içeren tarım ve ücret dışı gelirlerdeki gelişme ise, kan emici bir asalağın büyümesi gibi, 1977 yılında yüzde 37 iken, 1978'de yüzde 46.8 ve 1979'da yüzde 52.5'e ulaşmıştır. Türkiye'de buhranın yoğunlaştığı yıllar dizisinde en çarpıcı görünüm, emekçilerin yoksullaşması sürecidir ve memurlar bu sürecin en altta kalan kesimlerinden başlıcasıdır.

Bugün Demirel iktidarı, sözde buhranın memurlar üzerindeki yükünü hafifletmek gerekçesiyle, yan ödemeleri yüzde 60 oranında artırmıştır. Bunu basit bir hesaba vurursak, memurun maaşına ayda ortalama net 250 lira zam yapıldığı ortaya çıkacaktır. Bir başka hesaba göre de, 5 kişilik bir memur ailesi bu para ile adam başına günde 5 adet zeytin alabilir. Şayet canı zeytin çekmiyorsa, 6 gram peynir alması da mümkündür. Ancak, zamlı yan ödemeyle memurun başaramayacağı tek şey bu miktar zeytin ile peyniri birarada sofrasına koyabil[illegible]tir.

Demirel'in yan ödeme uygulaması daha başka ilginçlikler de taşıyor: Örneğin, 200 bini aşkın sağlık emekçisinin değişik adlar altında aldıkları yan ödemeler kesilmiştir. Bir kısım devlet görevlisine şimdiye kadar verilmekte olan giyecek paraları da geri alınacaktır. Yan ödeme kararnamesinin IMF isteklerinden kaynaklanan bir maddesi, daha da evlere şenliktir. Memurların 1 Marttan bu yana biriken zam farkları iki taksit halinde ödenecektir. Yani, yaklaşık yüzde 62'si en alt derecelerde bulunan memurlar mart ayından itibaren devletten alacakları toplam 1500 liralık farkı, iki taksitle ceplerine koyabileceklerdir. Demirel'in amacı, enflasyonu ve buhranı, tüm halkın olduğu gibi, memurların da sırtına vurarak durdurmayı denemektir. Memura, birikmiş 250 liralardan oluşan ve toplamı bir ayakkabı almaya dahi yetmeyecek yan ödeme farklarını taksitle ödeyerek, piyasaya para dökülmesini önleyecek ve fiyat artışlarına set çekecektir.

Çoğu memur ailesi tek maaşa bakıyor. Tek maaş bugün bir evin kirasını dahi karşılamıyor. Emekli Sandığı, belki de kuruluşundan beri ilk kez bu dönemde memurların borç para istemlerine yetişmekte zorluk çekiyor. Emekli olan memur, aldığı ikramiye ile borç-harç bir ev sahibi olabilme umudunu çoktan yitirdi. Şimdi yapabildiği tek şey, yılların alınteri karşılığı üç kuruşunu bir bankerin kasasına yatırmak olabiliyor. Halen çalışanlar ise, bulabildiği taktirde ya inşaatlarda tuğla taşıyarak, ya da lahmacun satarak küçük aylığına birkaç kuruş ekleme çabası peşinde yaşamını öğütüyor.

Şimdi sormak gerekir: Nerede asgari geçim indirimini yükseltecek yasalar, nerede vergi adaletsizliğini giderecek düzenlemeler, nerede devleti tarafsız hale getirmek vaatleri, nerede memur emeklilerinin ikramiye ve aylıklarını günün koşullarına uygun hale getirmeler? Son üç yılda bu sorular, CHP ve AP başta olmak üzere tüm hakim sınıf partilerince 'Efendim, biz çok istiyoruz ama onlar Meclisi çalıştırmıyor' bahanesinin ardında güme getirildi.

Peki, memurları biraz olsun rahatlatacak düzenlemeler için kararname yolu ne güne duruyor? CHP ve AP hükümetleri memurlara doğru dürüst destek sağlayacak tedbirleri kararname yolunu kullanarak neden almadılar? Buna verilecek cevapları yoktur. İşin gerçeği, buhranı aşmak için emekçiden başka sarılacak yaka bilmeyen kafalar ve ürettikleri siyasetlerde yatıyor. Bu siyasetlerden yola çıkanlar da günahlarının bedelini memurun sırtına vuruyor. Baskılarınız, kıyımlarınız, sürgünleriniz, vurdumduymazlıklarınız ve yüzde 60 zamlı yan ödemeleriniz sizin olsun.

Memurlar da acı çekiyor ama mücadele ederek geleceğe yürüyor. Yaşanılacak en büyük ders bu olacak.

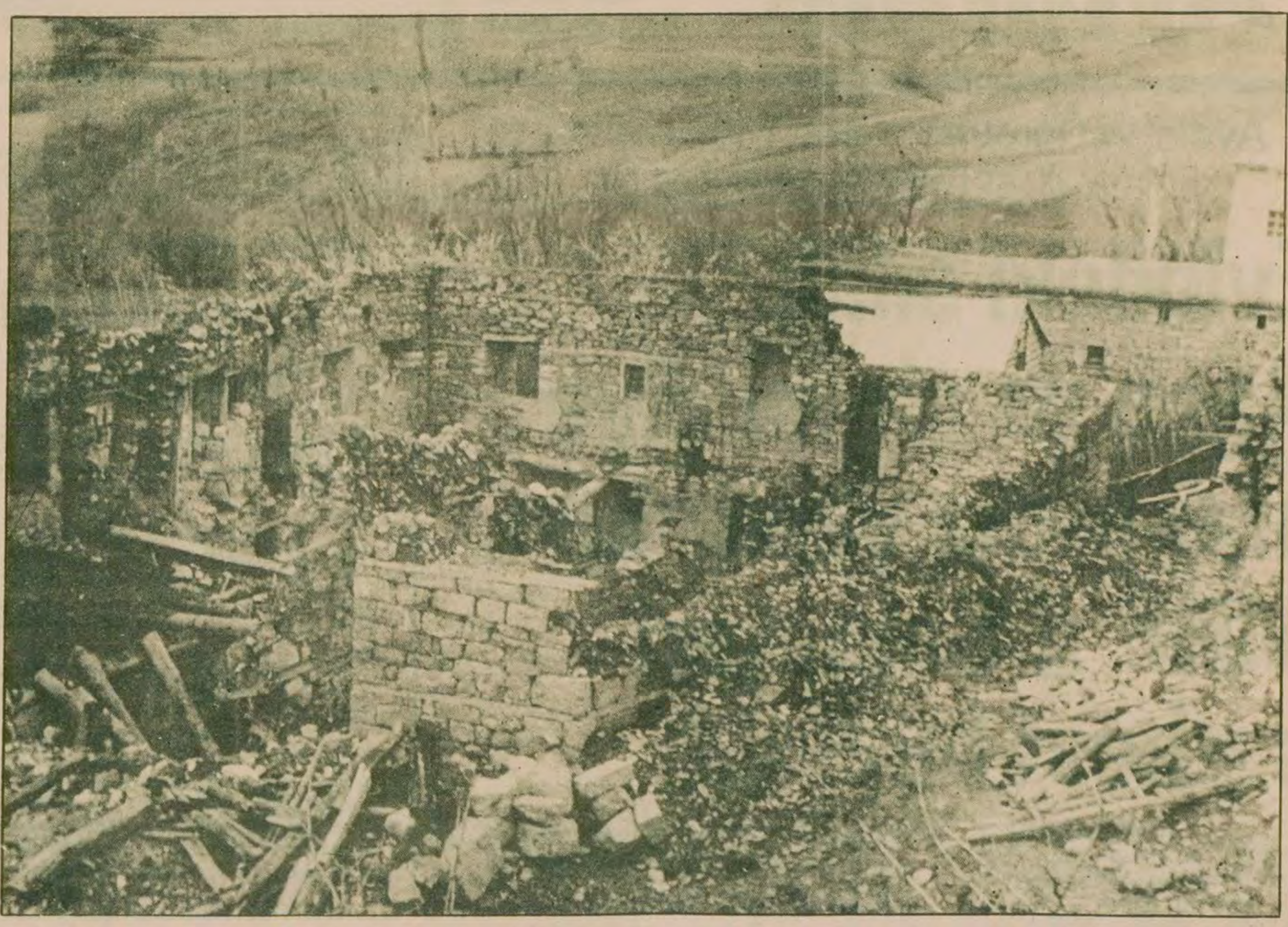
Ağalık, işsizlik, sosyal hizmet eksikliği, anarşi ve mezhep çatışmalarının sonucu:

Doğu'da göç

HASAN YILDIZ

1

Doğu'da ağaların halkı toptan göçe zorladıkları bir köyün göçten sonraki durumu

- Geçtiğimiz yıl toptan göç eden Pülümür'ün Karagöl köyü haritadan silindi
- Doğunun bir çok yerinde evlenme çağına gelmiş bir yarıcı delikanlının evlenebilmesi bile, ağanın iznine bağlıdır

Göçlerin baş nedeni: Toprakağalığı

ÜLKEMİZDE yıllardan beri köyden şehire bir göç akını sürüp gitmektedir. Ama son yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizden batıya doğru göç edenlerin sayısında oldukça büyük bir artış başladı. Ve bu artış şu anda da devam edip gitmektedir. Elimizde bu konuyla ilgili olarak kesin istatistiki bilgiler olmamasına rağmen son zamanlarda sözü edilen göç rakamları bir hayli kabarıktır.

Bu göçlerin en önemli etkenlerinden biri olarak, bölgedeki kan davalarını gösteren bazı azınlık düşüncelere rağmen, kamuoyunun büyük bir çoğunluğu bu göçlerin nedenleri üzerine kafa yormaktadır. Buna rağmen kafalarını kuma gömmüş bazı politikacılarımızın Doğuda giderek artan göçlere karşı kulaklarını tıkaması meselenin önemini daha da artırmaktadır. Bu yazımızda göç edenlerin gittikleri yerlerdeki yaşayışları ve içine düştükleri durum üzerinde durmayacak, bunun nedenlerini açıklamaya çalışacağız. Göçleri Türkiye'nin kapitalistleştiğine delil olarak gösterenlerin, bunun kapitalizmin gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olarak gören anlayışlarını başka bir yazıda ele alacağız.

Göç nedenleri

ŞU birkaç örneğe biraz dikkat edelim. Günlük basında çıkan onlarca haberde rastladığımız ortak bir terim 'Ağaların baskısına dayanamadık en sonunda göç eyledik.' "Ağa köyü sattı biz açıkta kaldık"."Urfa'da ağa baskısına dayanamayan bir köy göç etti."

Bugün, Doğuda toprak ağalığı bütünüyle yaşamaktadır. Toprak ağaları, kendi himayesinde çalıştırdıkları köylüleri bir köle gibi çalıştırmakta ve onları çeşitli yollarla kendilerine bağımlı kılmaktadırlar. Ağanın tarlasında çalışan bir köylünün ağaya borcu hiç bir zaman bitmez. Ağalar ekonomik sömürünün yanında himayesinde çalıştırdıkları köylülere her türlü baskıyı da uygulamaktadırlar. Doğunun birçok yerinde evlenme çağına gelmiş bir yarıcı delikanlının evlenebilmesi bile ağanın iznine bağlıdır. Ağa müsaade etmedi mi veya haracını almadı mı, o genç kolay kolay evlenmez, evlense bile ağayla derde giren başını kurtarmak bile onun için bir sorundur. Ekonomik sömürüyle bütünleşen ağa tahakkümü, marabayı köyde yaşayamaz hale getirmektedir. Bu yüzden Doğunun birçok köyünde köylülerin toptan göçleri bile sözkonusu olmaktadır. Hayatın çekilmez olduğu bu noktadan sonra köylü göç etmek zorunda kalıyor. En son, geçtiğimiz yıl haritadan silinen Pülümür'ün Karagöl köyü bu konuya en iyi örnektir. 70 bin dönümlük araziyi elinde bulunduran ağalar bunun hepsini satarak 70 hanelik köyü göçe zorlamıştır. Şimdi bu köyde bir tek ev dahi bulamazsınız. Köy şu anda haritadan tamamen silinmiştir. Ortaya çıkan ve göçe neden olan birçok kan davası ve diğer sebeplerin altından çoğu kez yine toprak ağaları çıkmaktadır. Ağalar tahakkümlerini sürdürebilmek için köylüler arasındaki çelişkileri kendilerine silah olarak kullanmakta ve bu şekilde köylüleri birbirine düşürerek saltanatlarını sürdürmektedirler.

Had safhaya varan işsizlik

TEK geçim kaynağı niteliğini taşıyan tarım ve hayvancılığın son derece geri olması ve bu işlerin genellikle ilkel usullerle yapılmasının yanı sıra, bölgede sanayinin ve iş sahalarının yok denecek derecede az olması, bu yöre insanlarını göçe zorlayan diğer bir etkendir. Bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun en küçük bir kasabasında bile işsiz güçsüz insanların oturduğu en az 5-6 kahve görürsünüz. Doğuda çeşitli iş sahaları açma konusunda da devlet bir şey yapmamıştır. Hiç bir sanayi kuruluşunun bulunmadığı Tunceli ilinde geçtiğimiz 1967 yılında bir süt fabrikası yapılmış ve bu fabrikaya ancak 11 yıl sonra 'elektrik verilebilir' raporu verilmiştir. Hem de Keban barajından 1,5 saat uzaklıkta bulunan böyle bir fabrikaya bir türlü 'elektrik olur' raporu verilemiyor! DPT tarafından programa alınan ve Doğu bölgelerimizde yapılması tasarlanan projelerin yaklaşık yarısından fazlasının çeşitli gerekçelerle terkar hayata uygulanmadığı ve bunların bir çoğunun Batı b[illegible] gelerine alındığı da bir gerçektir. Bu durumda çalışacak bir iş sahası bulamayan Doğu insanı yerinden yurdundan göç edilmeye zorlanmaktadır.

DEVAM EDECEK

EKONOMİ

Gübre fiyatlarının yüksekliği, tarım üretimini tehdit ediyor

ANKARA

Tarım uzmanlarına göre, artan kimyasal gübre fiyatları, tahıl üreticisi üzerindeki etkisini sonbaharda gösterecek. Sonbaharda ekimde kullanılan fosforlu gübrenin büyük bölümü tahıl ekiminde tüketilmekte, bu nedenle gübre ihtiyacının ağırlıklı bölümü ekin işlemi sırasında kullanılmaktadır.

GÜBRE FİYATINDAKİ ARTIŞ

Kimyasal gübre fiyatlarının 1975 yılında işbaşına gelen birinci MC hükümeti döneminden bu yana gösterdiği gelişmeye baktığımızda şu görülüyor: Birinci MC hükümetinin ilk uygulamalarından biri kimyasal gübre fiyatlarını ucuzlatmak olmuştu. Bütün kimyasal gübrelerin düşük fiyatla devlet tarafından desteklenerek satılması, 27 Ocak 1980'e kadar sürmüş, bu tarihte yapılan çok yüksek oranlı zamlar ise, tarımsal üretimi tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

DENGESİZLİĞİN YOL AÇACAĞI SORUNLAR

Tabloda da izleneceği gibi, tarım uzmanlarının gübre fiyatlarına yapılan çok yüksek oranlı zamlar konusunda duydukları endişeler burada bitmiyor. Uzmanlar, fiyat artışlarının yanı sıra, saptanan yeni fiyatlar arasındaki oranların dengeli olmamasından ciddi sorunlar ortaya çıkacağı görüşünü savunuyorlar. Bu görüşlere göre, Triple Süper Fosfat gibi tek tenörlü fosforlu gübrelerin ve birden fazla bitki besin maddesi içeren Diamonyum Fosfat gibi gübrelerin fiyatları arasında fazla fark olmaması, talebin genellikle ithalat yoluyla sağlanan yüksek ve birden fazla tenörlü gübrelere kaymasına neden olacak. Bu ise, Türkiye'nin döviz sorununu ağırlaştıracaktır.

Kimyasal gübre satış fiyatları (kilo başına krş.)

Gübre Cinsi	1975 Fiyatı (Sonbahar)	1980 Fiyatı
Amonyum Sülfat (p.e.ı)	110	550
Amonyum Nitrat (yüzde 21 f.e.)	110	550
Amonyum Nitrat (yüzde 26 f.e.)	140	680
Üre ((p.e.ı)	275	1000
Potasyum sülfat	245	1000
Potasyum klorür	150	900
Kükürt	80	2000
Göztaşı	400	5000

Sürekli kredi alıyoruz ama 2022 yılına kadar faiz ödeyeceğiz

ANKARA (GHA)

Türkiye'nin dövizle ödenecek dış borçlarının, borç ertelemeleri yüzünden 2022 yılına kadar 12 milyar 537 milyon 300 bin dolara yükselecek, buna karşılık da 5 milyar 314 milyon 700 bin dolar faiz ödeyeceğiz.

Dış borçlarımız ile ihracat gelirleri karşılaştırıldığı taktirde ihracat gelirlerinin yüzde 75'inin borç ödemelerine gideceği görülüyor. 1974 yılına kadar her yıl artan işçi dövizleri ülkede bir rahatlık yaratmış ve 1973 yılı sonunda petrol fiyatlarında meydana gelen muazzam artışa rağmen, sanayileşmiş Avrupa ülkeleri, Amerika ve Japonya ciddi önlemler alırken Türkiye, iç tüketimde kullanılan petrol fiyatlarını dahi artırma lüzumunu hissetmemiş, tüketimi kısmak için herhangi bir önlem almamıştı.

Gerek petrol fiyatlarındaki artış, gerekse petrol fiyatlarının etkilediği diğer ithal mallarının fiyatlarındaki artış dolayısıyla 1973 yılında 2 milyar dolar olan ithalat tutarı, 1974 yılında 3.8 milyar, 1975 yılında 4.8 milyar, 1976 yılında 5.1 milyar, 1977 yılında ise 5.8 milyar dolara çıkmıştır. İhracat tutarı 4 yılda yüzde 33 oranında arttığı halde ithalat tutarı yüzde 190 oranında arttı.

Yetkililer, ekonomi canlandırılıncaya kadar dış borçlanma ve mevcut borçların anapara ve faiz ödemelerinin ertelenme mecburiyetinin devam edeceğini söylüyorlar.

Ancak, elde edilecek dövizlerin ihracata yönelik yatırımlarda kullanılması gerektiğini belirten bazı uzman çevreler "50 milyon dolar tahsis edilip şeker fabrikaları tamamlanmayarak, 150 milyon dolarlık şeker alınması ve üçte bir dövizle gübre hammaddesi ithal etmeyip, mamul gübre ithal edilmesi gibi yanlış bir politika izlenmesine devam edildiği taktirde ileride çok daha güç koşullarla karşılaşılacağı, tutumumuzu yakından izleyen IMF ve OECD ülkelerinden kredi alabilmenin de imkansız hale geleceğini yöneticilerin daima gözönünde bulundurmaları gerekmektedir" diyorlar.

Öte yandan, dövizle ödenecek dış borçlarımızın yanı sıra Türk parası karşılığı olarak ödenecek borçlarımızdan 4 milyar 903 milyon 800 bin dolara yükseldiği ve borcu bir milyar 521 milyon 600 bin lira faiz ilavesiyle 2072 yılına kadar ödeyeceğimiz ifade ediliyor.

Dövizle ödenecek dış borçların yıllar itibariyle dağılımı, milyon dolar olarak şöyle:

Yıllar	Ana Para	Faiz	Toplam
1979 (üç ay)	392.3	327.5	719.8
1980	851.6	886.6	1.738.2
1981	914.6	807.2	1.721.8
1982	1.063.8	706.2	1.770.0
1983	1.663.4	588.5	2.251.9
1984	1.416.2	447.7	1.863.9
1985	1.319.7	321.8	1.641.5
1986	957.7	218.9	1.176.6
1987	414.1	159.6	573.7
1988	379.4	135.1	514.5
1989-2022	3.164.5	715.6	3.880.1
TOPLAM	12.537.3	5.314.7	17.852.0

GÜNLERİN İÇİNDEN

KILAVUZU KARGA OLANIN— Uluslararası Para Fonu'nun dünya ekonomisindeki son gelişmeleri tahlil eden raporu, "geleceğin, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından hiç de parlak olmadığı" sonucuna varıyor. Raporda, "dünya ekonomisinin büyük bir durgunluğa sürüklendiği" tespiti yapılıyor. IMF bilindiği gibi, gerek gelişmiş, gerekse gelişmemiş geri ülkelerin ekonomilerine akıl hocalığı eden bir kuruluş. Özellikle geri kalmış ülkeler onun reçetelerine bel bağladıktan sonra, hiç iflah olmuyorlar. Türkiye'de olduğu gibi, hemen tüm az gelişmişlerde ekonomik buhrana karşı IMF'nin tek reçetesi durgunluk, zam, emekçilerin beline vurma politikalarını içeriyor. Şimdi de bu sonuçlara bakıp alarm veriyor IMF. Boşuna dememişler "Kılavuzu karga olanın burnu pislikten çıkmaz" diye...

YENİ PARA SİSTEMİNE DOĞRU— Üçüncü Dünya ülkeleri ekonomilerini bağımsızlaştırma mücadelesine yeni bir boyut katıyorlar. 25 Arap, Afrika ve Latin Amerika ülkesi Abu-Dabi'de biraraya gelerek "yeni bir para sistemi kurulması" konusunu görüştüler. Toplantıya önderlik eden "Arap Para Fonu" Direktörü Kawad Haşim, çalışmalarını, gelişmekte olan ülkelerin sanayileşmesini sağlamak için yeni bir para sistemi oluşturulması noktasında yoğunlaştıklarını açıkladı. Haşim, Üçüncü Dünya ülkelerinin "ancak bu yolla sanayileşmiş ülkelerle aralarındaki uçurumu kapatabileceklerini ve bağımlılıklarını azaltabileceklerini" söyledi.

TURİZM NASIL TEŞVİK EDİLİR?— Demirel iktidarının temel politikalarından biri de turizmi teşvik ederek memlekete bol döviz gelmesini sağlamak. İyi, güzel de, bu teşvikin nasıl olacağı konusunda farklı uygulamalar göze çarpıyor. Bir bakıyorsunuz Turizm Bakanı, kendini Haydar Paşanın torunu olarak tanıtan bir yabancı hanımın boynuna altınlar takıyor. Bir bakıyorsunuz, Kültür Bakanlığı, dansöz Özcan Tekgül'e önce madalya veriyor, sonra "vermedim" diyor. Tam bu kargaşalık sırasında Bakanlar Kurulu "Turizmi Teşvik Çerçeve Kararname" yürürlüğe koyuyor Kararnamesi'uyarınca, turizm şirketleri kazandıkları dövizin yüzde 7'sini ihtiyaçları için serbestçe kullanabilecekler. Madalya takma ve döviz kıtlığında ne yaptığı belli olmayan şirketlere serbest döviz kullanma olanağı sonunda turizmimiz nasıl gelişecek göreceksiniz...

FİYAT ENDEKSLERİ YENİDEN DÜZENLENİYOR— Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ticaret Bakanlığı ve İstanbul Ticaret Odası, fiyat endekslerinin yeniden düzenlenmesi konusunda ortak çalışmalar yapıyorlar. Yeni hazırlanacak endekslerde 1963 yılı yerine 1973 yılı fiyatları esas olacak. Yetkililer, "böylece fiyat artışlarının hesaplarının daha anlaşılır hale geleceği" kanısında.

KÜÇÜK SANAYİCİLER YAKINIYOR— İstanbul Bankası bir panel düzenledi. "Para ve Kredi" konulu panelde, özellikle son faiz oranları kararnamesinin doğuracağı sonuçlar çok yönlü olarak ele alındı. Konuşmacılar, "kredi maliyetlerinin artması nedeniyle yatırımların büyük ölçüde olumsuz etkileneceği görüşünü savundular. Bir kısmı da "enflasyonun temmuz ayından sonra yeniden tırmanışa geçebileceğini" öne sürdü. Küçük sanayiciler adına konuşan bir işadamı da, "Bu kararlar küçük sanayiyi yok etme noktasına götürebilir. Küçük sanayinin olmadığı yerde büyük sanayinin varlığından söz edilemez" dedi.

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

Fazla mal göz çıkarmaz

Pazar günkü gazetelerde ''Adam köpeği ısırdı'' cinsinden bir haber vardı.

Adana Cezaevindeki kanlı firardan sonra yapılan sayımda içerde kayıtlardan fazla tutuklu bulunduğu anlaşılmış! Mesela yöneticiler içerde 1200 kişi var diye biliyor, sayım sonucu 1210 kişi çıkıyor!

Acaba bu fazlalıklar nereden çıkmış?

Çeşitli ihtimaller olabilir.

Bir ihtimal, ev kiralarının dayanılmaz rakamlara ulaşması üzerine bazı Adanalılar tutukluların kaçmak için kazdıkları tünellerden içeri girmişlerdir. Gece yatıp, sabah işe gidiyorlardır. Veya mahkumlar dışardaki hayat pahalılığı yüzünden ailelerini de içeri almışlardır. Eğer böyle ise, bu fazlalıklar kaçanlara çok sinirlenmiş olmalılar. Kaçtıkları için sayım yapıldı, bizim varlığımız anlaşıldı, şimdi yerimizden yurdumuzdan olacağız diye.

Başka bir ihtimal, yöneticiler Adana Cezaevinden kaçan olmadığını ispatlamak için dışardan bazılarını alıp içeri tıkmışlardır. Sayım yapılınca eksik çıkmasın düşüncesiyle. Fakat hesabı yanlış yaptıklarından gereğinden fazla adam toplamışlar, bu yüzden sayı fazla çıkmıştır.

Belki, başka cezaevlerinden kaçanlar veya çeşitli cinayetlerden arananlar en rahat saklanacak yer olarak Adana Cezaevini görmüş, oraya sığınmışlardır. Fazlalık ordan ileri geliyordur.

Şöyle de olabilir: MHP'liler cezaevlerine ''taş medrese'' diyorlar ya. Dışardaki bazı MHP'liler de buraya medrese öğrenimi yapmak için gelmişlerdir. Tedristen geçip yerli malı nasyonal sosyalizm öğrenecekler, rahat rahat silah talimi yapacaklar, modern medreselerin öğrettiği işkence yapma, adam boğma, ev basma derslerini görecekler. O sırada solcuların tünel kazıp kaçtıklarından haberleri yok. Saklanmaya veya kaçmaya fırsat bulamadan sayım yapılıyor, bunlar fazla çıkıyor.

Uzatmayalım, çok çeşitli ihtimaller olabilir.

En iyisi yine bir ''yetkiliye'', mesela Adalet Bakanına sormak:

— Efendim, Adana Cezaevinde yapılan sayımda içeride olması gerekenden fazla kişi bulunduğu anlaşılmış, acaba bu fazlalık nereden doğuyor?

— Ben sana gazeteciliği bilmiyorsun dememiş miydim? Yine yanlış soru soruyorsun.

— Anlayamadım.

— Kaçtılar, kaçırıldılar yalan yazıp duruyordunuz. Gördün mü bak fazla çıkmış. Demek ki kaçan maçan yok.

— Ama efendim fazla çıkması...

— İyi ya işte. Fazla mal göz çıkartmaz. Üstelik kaçanlardan dört kişi de öldü. Onlar da ölmeseydi demek dört kişi daha fazla çıkacaktı. Biz yalan söylemeyiz. İnanmayan gelsin saysın.

İşin mahiyetini Ucuzal'dan öğrenemeyeceğimize göre başka bir yetkiliye soralım. Bakın, adının açıklanmasını istemeyen bir cezaevi yetkilisi Hürriyet muhabirine neler söylüyor:

''İsim okuyarak yapılan yoklamalar sağlıklı sonuç vermiyor. Adını okuduğumuz kişinin gerçekten o olup olmadığını bilemiyoruz. Ayrıca bir koğuşa girip sayım yaptığımızda sayımını yaptığımız kişiler bizim arkamızdan başka bir koğuşa gelip yeniden sayıma katılıyorlar. Bu yüzden kaçanların sayısını kesin olarak belirleyemedik.''

Üç defa sayım yapıyorlar. Birincisinde iki kişi eksik. İkincisinde dokuz kişi fazla, üçüncüsünde üç kişi eksik. Herhalde bu üç sayımın ortalamasını alıyorlar ki, kamuoyuna 'Kaçanların dört kişi olduğu saptandı'' diye açıklama yapıyorlar.

Pazartesi günkü yazımızda Ucuzal'ın ''Böyle bir olaydan sonra istifa edildiği nerede görülmüş'' demesini eleştirmiştik. Meğer Bakan haklıymış. Bütçe açık veriyor, dış ödemeler dengesi açık veriyor. Bir sürü açık var. Bir tek Adalet Bakanlığına bağlı cezaevleri fazla veriyor. Böyle bir Bakanın istifa etmesini değil, madalya verilmesini istemek lazımmış.

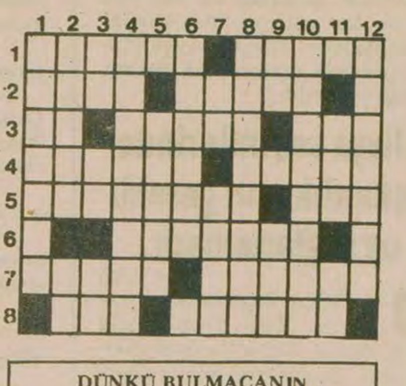
HAKYEMEZ HAKKI'NIN MACERALARI

ERHAN YALVAÇ

DEVAMI YARIN

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) İran'ın başkenti- Soy, baba soyu 2) Melodi- Göreli, bağıl 3) Tantal'ın simgesi- TERSİ anma, söyleme- Bir cins peynir 4) Deniz kuvvetlerinde bir rütbe- TERSİ halk 5) Klasik Doğu Müziğinde bir makam- Çok sayıda küçük işyerinin bulunduğu bina 6) Anılar 7) TERSİ bitkilerin çürümesiyle oluşan verimli kara toprak- Sebze olarak kullanılan bircins bitki 8) Gümüş tel- Bir iş için önceden yatırılan para.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Tedavi edilmediğinde kasların katılaşmasıyla ölüme yol açan bir hastalık 2) En çok- Akıl 3) Civanın simgesi- TERSİ bir ünlem- Bir soru eki 4) TERSİ yazar 5) TERSİ gökyüzünün rengi 6) TERSİ aşılama, kulağa sokma 7) TERSİ bir şeyin arkasında bıraktığı işaret- TERSİ yüzün üst kısmı 8) TERSİ Balkanlarda ve Doğu Almanya'da 2. Dünya Savaşı sırasında Nazilere karşı savaşan halk direnişçilerine verilen ad 9) TERSİ bir harfin okunuşu- Kalın kumaş 10) Osmanlılarda devlet büyüklerinin silahlarına bakan kişi 11) İhtar amacıyla söylenen kaba bir ünlem- Bir nota 12) Çok yırtıcı bir balık türü.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Şahinbey-Öte 2) Avane- Köstek 3) Rasathane-Li 4) Adam- Aleni 5) Test- rF- Si 6) Pa- Kategori 7) Oya-Saten-nO 8) lalleT- İlim

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Şarampol 2) avaD- Aya 3) Hasat-Al 4) inameK 5) Net-sasE 6) Hattat 7) ekaL- Et 8) Yönerge 9) Şenfoni 10) Öt 11) Tel-Sini 12) Ekici-Om

---

- Sovyetler boykot kararı ile sporun politikaya alet edildiğini söylerken, Olimpiyatlardan bekledikleri siyasi çıkarları da açık açık yazıyorlar

Sovyetlerin Olimpiyat broşürü Batıda tepkiye yol açtı

Moskova Olimpiyatlarının ele alındığı "1980 için Parti Militanının El Kitabı" adlı broşürün kapağı ve bir Sovyet atleti.

DIŞ HABERLER SERVİSİ

1980 Moskova Olimpiyat Oyunlarının başlamasına bir aydan az bir zaman kaldı. Bilindiği gibi ABD, Batı Almanya, Kanada, Japonya gibi birçok ülke Sovyetler Birliği'nin yayılmacı politikasını ve saldırılarını kınamak amacıyla Moskova Olimpiyatlarını boykot ediyor.

Spor ile politikanın birbirine karıştırılmaması gerektiği gerekçesiyle, Moskova Oyunlarına katılan Batılı ülkeler ise geçenlerde yeni bir karar aldılar: Bu ülkeler Olimpiyatların açılış ve kapanış törenlerine katılmayacaklar; sportif temaslarda milli bayrak ve marşlar kullanılmayacak. Bu kararı Sovyetlerin yayınladığı bir broşürün yol açtığı bildiriliyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin geçenlerde yeni bir baskısını yaptığı "Militanın El Kitabı" adlı broşürde 1980 Olimpiyatlarının Başkenti: Moskova" bölümünü yayınladı. Sadece parti üyelerine dağıtılan bu kitap 500 bin adet basılmış. 172 sayfalık bu broşürün 15 sayfası da spora ayrılmış. İşte bu bölümden birkaç satır.

"Olimpiyat hareketinin tarihi, ilerici güçlerle gerici güçler arasında sürekli mücadele ile doludur"

"Dünyada birbirine zıt iki sistemin, vaktini doldurmuş kapitalizm ile her geçen gün güçlenen ve büyüyen sosyalizmin varlığı, Olimpiyat Oyunlarını da etkileyecektir."

Broşürün diğer bölümlerinde de şimdiye kadar yapılan Olimpiyatlarda, "Sosyalist ülkelerin, kapitalist ülkelere karşı çeşitli başarılar kazandığı" ve "Sovyet sisteminin üstünlüğünü kanıtladığı" yazılı.

PERHİZ, LAHANA TURŞUSU

OYSA ki, Afganistan işgalinden sonra boykot paniğine kapılan Sovyet yöneticileri ne diyorlardı? "Sporu politikaya alet eden emperyalistleri" kınıyordu". "Olimpiyatların barışçı ve kardeşçi atmosferini kirleten politikacılara" çatıyorlardı.

Ama sonunda, bir gerçeği kendi resmi yayınlarında kabul etmek zorunda kaldılar. Evet, spora politika karışıyor. Üstelik Sovyetler Birliği'nde, spora karışan politika, Sovyet yayılmacılığının propagandasını yapıyor, Rus ırkının üstünlüğünü kanıtlamaya çaba sarfediyor.

BATILILARA DERS

BU broşür bir yerde de Moskova yönetiminin bazı Batılı siyaset ve spor adamlarına gönderdiği bir tekziptir. Örneğin Fransa'da Gençlik ve Spor Bakanı ve Milli Olimpiyat Komitesi, "Spora politika karıştırılmaması" gerekçesiyle boykotu reddetmişti. Ama galiba, Sovyet propaganda makinası ters bir tepki yaratarak Batılıları törenlere katılmayacak derecede uyandırdı. Sonuç olarak bayraksız marşsız da olsa Fransız, Hollandalı ve Moskova Olimpiyatlarına katılacak Batılı sporculara ünlü fizik bilgini Andrei Sakharov'un sürgünde yaşadığı Gorki kentinden gizlice Batıya gönderdiği mektubundan bir cümle hatırlatalım: "Olimpiyat Oyunlarına katılacak olan her sporcu ve her seyirci dolaylı olarak Sovyetlerin askeri emellerini dolaylı olarak desteklemiş olacaktır."

Artık üzerinde güneşin battığı «İmparatorluk» İngiltere

Zimbabve'nin bağımsızlığını kazandığı törende Başbakan Mugabe, Devlet Başkanı Banana (arkası dönük) kucaklaşıyor, (solda kravatlı olan İngiliz Vali Lord Soames'dir)

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İSTANBUL'daki İngiliz Basın Bürosunun 26 Haziran 1980 tarihli basın bülteninde Zimbabve'nin 18 Nisan 1980'de bağımsızlığını kazanması olayı ile, Sovyet ordusunun Afganistan gibi bağımsız bir küçük ülkeyi işgali arasında büyük bir zıtlık olduğu belirtilerek, şöyle deniliyor:

"Zimbabve'nin bağımsızlığı, İngiltere'nin Afrika'daki sömürgeciliğinin sonunu belirler. Afganistan'ın işgali ise, Sovyetler Birliği'nin süregelen emperyalizminin yeni bir işaretidir.

SÖMÜRGELERİ YİTİRME

İngiliz Basın Bürosunun "A' dan (Afganistan) Z'ye (Zimbabve) Emperyalizm'' başlıklı bülteninde, İngiliz sömürgeciliğinin son yılları şöyle dile getiriliyor:

"İkinci Dünya Savaşından bu yana, 900 milyonun üzerinde nüfusa sahip toplam 39 ülke İngiltere'den bağımsızlığını kazandı. Bu süreç 1947'de Hindistan altkıtasında başladı ve 1957 Martında Gana'nın bağımsızlığını kazanmasıyla Afrika'ya ulaştı. Bunu 1960'da Nijerya, 1961'de Tanzanya izledi. 1960'ların sonuna gelindiğinde, Rodezya (şimdi Zimbabve) dışında İngiltere'nin Afrika kıtasındaki bütün eski toprakları bağımsız oldu."

Bültende, Zimbabve'de çoğunluk iktidarının kurulamamasının bağımsızlığı geciktirdiği belirtiliyor ve tek taraflı olarak yasadışı bağımsızlık ilan eden Ian Smith'in 1978'de getirdiği "iç çözümün" İngiltere tarafından tanınmadığı hatırlatılıyor. 1979 Ağustos'unda Lusaka'da toplanan "Commonwealth" Zirvesinin kararları uyarınca başlayan Lanchester Konferansında 13 hafta süren görüşmeler sonucu Zimbabve'de seçimin sağlandığı belirtiliyor.

Eski İngiliz sömürgelerinin oluşturduğu Commenwealth'i değişik ideoloji, din veya ırka sahip ülkeler arasında danışma, öğrenme ve bazan işbirliği yapmalarını sağlayan bir örgüt olarak tanımlayan Tanzanya Devlet Başkanı Nyerere'nin sözlerine yer veren bülten, İngiltere'nin az sayıdaki küçük sömürgesinin de yakında bağımsızlığa kavuşacağını ifade ediyor.

AFGANİSTAN VE SOVYET EMPERYALİZMİ

Öte yandan İngiliz Basın Bürosunun bülteni, Sovyetler Birliği'nin milli bağımsızlığın savunucusu geçindiğini, ne var ki buna ters davranışlara girdiğini yazıyor. Afganistan işgali konusunda şu sözlere yer veriliyor:

"Afganistan'ın 1979'da istilası ve işgali, 60 yıldır sarsılmaz bir bağımsızlığa sahip ve bizzat Sovyetler Birliği'nin kabul ettiği tarafsızlık geleneğine sahip bir ülkeyi ilgilendirmektedir. Marksist Demokratik Halk Partisini (DHP) iktidara getiren 1978 Nisan darbesi ertesinde Afgan hükümeti, "olumlu ve aktif bir tarafsızlık izleyeceğini" açıklamıştı. Ne var ki, Afganistan bugün, varlığını tamamen Sovyet silahlı kuvvetlerine borçlu olan bir rejim tarafından yönetilmektedir. Sovyetler Birliği, 1979 başında, varlığını aynı şekilde dış güçlere borçlu bulunan Pnom Penh'deki mevcut rejimin bulunduğu Kamboçya'nın Vietnam tarafından istilasını da ilk gününden itibaren destekledi."

Bültende, Sovyet müdahalesinin bütün dünyada kınandığı hatırlatılıyor ve mevcut rejimin Afganistan'da desteği bulunmadığı belirtiliyor.

İngiliz Basın Bürosunun açıklamasında, işgal için ileri sürülen çelişmeli gerekçeler (kurşuna dizilen Amin'in Sovyet ordusunu çağırması, ya da Karmal'ın sürgünden gelerek çağrıda bulunması) ciddi bulunmuyor ve bu ülkeye dış müdahalede bulunan ülkenin Sovyetler Birliği'nden başkası olmadığı belirtiliyor.

Güney Yemen deneyi:

Bağımsızlıktan teslimiyete...

Güney Yemen'in son 3 Devlet Başkanı (soldan sağa) Rubai Ali, Abdül-Fettah İsmail ve Ali Nasır Muhammed. İsmail, Ali'yi bir darbe ile devirdi. Daha sonra İsmail hastalığını gerekçe göstererek çekilince yerini Nasır Muhammed aldı.

Faik Bulut

ARAP Yarımadasının güney ucundaki anlaşmazlıkları incelediğimizde, bu bölgedeki çatışmaların iç güçlerin kendi aralarındaki hesaplaşmalar ve iki süper devletin hegemonyacı rekabeti nedeniyle sürüp gittiğini saptıyoruz. Umman-Güney Yemen çatışması, Kuzey Yemen-Güney Yemen çatışması, Suudi Arabistan-Güney Yemen anlaşmazlığı, Irak-Güney Yemen gerginliğine dikkat edildiğinde, Güney Yemen'in her zaman taraf olduğunu görüyoruz. Neden?

İlk başlarda, yani Güney Yemen İngiltere'den bağımsızlığını kazandığında, özellikle ABD ve İngiltere bölgedeki tüm bağımsızlıkçı ve milli kurtuluşçu hareketleri boğmaya yeltendi. Bu durum karşısında, o zamanki Güney Yemen yönetimi, bir yandan bölgedeki milli ve devrimci güçleri (Dofar, Umman, İran, Suudi Arabistan'daki iç muhalefet) desteklemeye çalışırken, bir yandan da uluslararası alanda kendine yeni destekler aradı. Bu desteği de Rusya, Mısır ve Çin'den aldı.

YANLIŞ SİYASETLER

Ne var kı, o sıralar, Güney Yemen yönetimi üzerinde belirli bir etkisi olan Mısır, istihbarat teşkilatı aracılığı ile özünde bağımsızlıkçı, ancak, kararsız bazı unsurları tasfiyeye girişti. 1960-70 yılları arasında geri ve yoksul bir ülkenin yönetimine gelen siyasi kadrolar, o zaman uluslararası alanda filizlenen yeni saflaşmayı da doğru bir şekilde tespit edememişlerdi. Küçük burjuva önderlik giderek önce dar milliyetçiliğe saplandı, sonra da Sovyetler Birliği'nin estirdiği rüzgara kapıldı.

Arap dünyasından uzaklaşan Güney Yemen yönetimi, Moskova için son derece önemli stratejik bir müttefik oluyordu. Güney Yemen yöneticileri, Çin ile olan eski ilişkilerini de koparmak istemiyorlardı. Hükümet, 'Sosyalist dünya içindeki çelişkilerden uzakta kalmak'', ''Bütün sosyalist ülkelerden yardım almak'' adı altında bazı teoriler geliştirdi. Güney Yemen yönetimi, bu arada bağımsızlıkçı olduğunu da ileri sürüyordu.

SEÇENEK: MOSKOVA

Tabii bütün bu siyasetler, ABD'ye karş bölgede tek seçenek oluşturabilecek güç olan Sovyetler Birliği'ne yaradı. Sovyetler Birliği'nin Güney Yemen üzerindeki etkisinin güçlenmesini bu ülkeye Kübalı ve Doğu Alman uzmanların gelmesiyle gerçekleşti. Bu arada, ülke içindeki iktidar mücadelesi de, dış etkenlerin zorlamasıyla şiddetlendi. Sovyetler Birliği'nin çok yönlü saldırısı, bağımsızlıkçı kanadın temsilcisi olarak tanınan Ali Rubai Selim'in devrilmesi ile sonuçlandı.

Kübalı ve Doğu Alman uzmanlar ülkenin kilit mevkilerini teker teker ele geçiriyor, Savunma Bakanlığı, milli güvenlik ve ordu teşkilatı yabancıların denetimine giriyordu. Bu arada, Moskova koşulların olgunlaştığını tespit ederek, Fettah İsmail kliğinin işbaşına gelmesini sağlayan darbeyi tezgahladı.

Fettah İsmail'in bağımsızlıkçı kanada karşı açtığı tasfiye kampanyasından sonra, Güney Yemen batağa saplanacak ilk adımları attı. Eritre-Etyopya savaşında Etyopya'yı destekleyen Aden yönetimi, komşusu Kuzey Yemen'in de içişlerine karışmaya başladı. Fettah İsmail yönetimi, izlenen dar kapıcı bir siyaset nedeniyle büyük ölçüde beli bükülmüş olan Dofar hareketine de, sırf Sovyetlerin bölgedeki etkinliğini artırmak amacıyla destek sağladı. Tabii bütün bu davranışlar Arap dünyası içinde tepki ile karşılanıyor ve Aden gitgide tecrit oluyordu.

Hele geçtiğimiz sonbaharda Suudi Arabistan'da meydana gelen Kabe baskınında da Güney Yemen'in adı geçmesi Aden yönetimini sonsuz güçlükler içine itti. Bütün bu gelişmelerin yanı sıra, yoksul bir ülke olan Güney Yemen'de ekonomik olarak, halk Sovyet baskısını günlük yaşantısında da hissetmeye başladı. Örneğin, ülkenin en önemli geçim kaynaklarından biri olan balıkçılık bile Sovyet tekellerinin denetimine girmişti.

NE OLABİLİR?

Gelişmeler bu yönde devam ederken, Sovyet baskısı Güney Yemen yöneticileri arasındaki ayrılıkları şiddetlendirdi ve nihayet Ali Nasır Muhammed iktidarın büyük bir bölümünü ele geçirdi. Bu son darbeden sonra Beyrut ve Batı kaynaklı haber ve yorumlar oldukça muğlaktı. Bu muğlaklığın nedeni haber kaynaklarının zayıflığından değildi. Kesin tanımlar, kesin sınıflandırmalar yapmak oldukça güç. Ali Nasır Muhammed, Sovyetler Birliği ile ilişkilerde ''bağnaz olmayan'' ve ''Arap dayanışmasına önem veren'' bir yönetici olarak biliniyor. Ama kimi çevreler de onun için 'Bir başka tür Moskovacı'' diyor. Olgular şimdilik birinci yorumu doğruluyor.

Özellikle Dışişleri Bakanı Ali Antar ve Savunma Bakanlığındaki bazı çevreler, Moskova ile ilişkileri daha da zayıflatmak amacındalar. Önümüzdeki dönemde bu mücadelenin sürmesi bekleniyor.

Gelişmeleri tayin edici noktalarda, ABD'nin bölgedeki tutumu ve Riyad-Aden ilişkileri var. Özellikle Suudi Arabistan'ın tutumu, Güney Yemen'in geleceğini büyük ölçüde etkileyecek. Aslında Sovyetlerin Afganistan'ı işgal etmesinden sonra Kremlin'in İslam dünyasında kırılan prestiji, Güney Yemen yönetiminin; Moskova'dan daha da uzaklaşmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak, Güney Yemen'in geçirdiği süreç, dünyanın çok hassas bir bölgesinde bulunan bir ülkenin, güç dengelerini doğru hesaplaması ve özellikle de ittifaklarını iyi kurmasının önemini gösteriyor.

YARIN: İSRAİL

CHP Önerisi ve Tek Ayakla Yürümek

(Baştarafı 1. sayfada)

rasını göremediği için, böyle bir çözüme itibar etmedi ve ancak iktidardan düştükten sonra "Barış ve Birlik Hükümeti" formülünü ileri sürdü. Bugünkü güçler dengesinde, MHP'nin bölücülüğüne ve zorbalığına karşı, ancak böyle bir hükümet seçeneğinin yaratılabileceğini, hayat geç de olsa öğretmiş bulunuyor.

Ne var ki, bir yıl önce başarı şansı çok güçlü olan bir çözüm, bugün büyük engellerle karşı karşıyadır. Doğru bir siyaseti zamanında öne sürmemek, Türkiye için de, CHP için de epeyi pahalıya malolmuştur. Bir yıl önce "Hükümeti bırakırsam, MC gelir" diyen CHP, MHP'yi himaye eden bir AP hükümetinin yolunu kendi tutumuyla açmıştır.

CHP yönetimi, çok şükür "Barış ve Birlik Hükümeti" seçeneğini bulmuştur. Ne var ki, bu öneri hâlâ tek ayak üzerinde yürütülmek isteniyor.

MHP'yi tecrit eden bir hükümet kurmak, bugün ülkemiz için gereklidir. Ama bu yeterli değildir. Gerçekten barış ve birliği sağlayabilecek bir hükümet, aynı zamanda Moskova'nın kışkırttığı anarşi ve yıkıcılığı da hedef almak zorundadır. "Barış ve Birlik Hükümeti" seçeneği, ancak iki ayak üzerinde yürürse başarıya ulaşabilir.

Umut edelim ki, CHP'nin bu gerçeği kavraması için bir yıl daha geçmesini beklemeye gerek kalmasın. Çünkü o zaman sorunlar daha da ağırlaşmış olacaktır.

MHP terörü yanında Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı teröre de kesin olarak tavır almak, MHP'yi tecrit etmek yönünden de zorunludur. Bugün Türkiye'nin geleceğini düşünen, gerçeklerden hareket eden herkes, Türkiye'nin gündeminde bir Sovyetler Birliği sorunu olduğunu görmektedir. Üstelik hükümetlerin kurulmasında etkili olan ara güçler, bu konuda haklı olarak büyük bir duyarlık gösteriyorlar. CHP, Moskova'nın beşinci kollarına ve maceracı çetelere kucak açarak güvenilirliğini ve inandırıcılığını yitirmiştir. CHP yönetimi, Moskovacı ve maceracı çetelerden yararlanmak uğruna, hükümetlerin kuruluşunda ağırlığı olan güçleri karşıya itmiştir. Ecevit'in partisine bakan herkes bugün haklı olarak şu soruyu sormaktadır: Bunca teröristi ve maceracıyı koynunda besleyen ve Afganistan'ın işgali karşısında dilini yutan bir CHP, bu tutumunu değiştirmediği sürece, hangi "barış" ve hangi "birlik" hükümeti kurulacaktır? AP'nin MHP'yi himayeden vazgeçmesini isteyenlerin, inandırıcı olmak için, diğer anarşi odağını himayeden vazgeçmeleri gerekmez mi?

Bu soruları öne süren ve bu kuşkuları duyan güçlere güven vermeden, MHP'yi tecrit eden çözümler yaratılamaz. Çünkü sorun, güç dengesini değiştirmek sorunudur. Geniş güçlerde kuşku ve güvensizlik yaratan bir tutumla bunu başarmaya imkan yoktur.

CHP'nin tutarsızlığı, AP'ye karşı izlediği siyasetlerde de gözüküyor. CHP, hem AP ile hükümet ortaklığı önerisini getirmekte, hem de AP'yi esas hedef almaya devam etmektedir. Bir kere CHP'nin şu noktada berraklaşması gerekiyor: Esas hedef alınacak güç hangisidir? AP mi, MHP mi? AP'yi MHP ile aynı kefeye koyan davranışlarda direnerek, AP ile hükümet ortaklığı kurulabilir mi?

CHP, olumlu bir hükümet seçeneği savunmaktadır. Ama bu seçenek el yordamıyla bulunmuştur. Hayat, CHP'ye böyle bir çözümü dayatmıştır. Ne var ki, bu çözüm, ancak doğru bir durum tahlili temelinde ve tutarlı siyasetlerle başarıya ulaştırılabilir.

Bakalım CHP yönetimi, "Barış ve Birlik Hükümeti" seçeneğini tek ayak üzerinde yürütmenin mümkün olmadığını kavrayabilecek midir?

İslam Ülkeleri Başkent Belediyeler Birliği toplantısı başladı

● Kudüs Belediye Başkanı, saldırgan tutumundan dolayı İsrail'in kınanmasını istedi.

ANKARA (ÖZEL)

İSLAM Ülkeleri Başkent Belediyeler Birliği Yönetim Kurulu toplantısı dün başladı. Toplantıya, Riyad, Kualalumpur, Bağdat, Amman, Jerüsalam, İslamabad, Mekke, Konkry ve Ankara Belediye Başkanları katıldı. Üç gün sürecek olan toplantıda belediyelerin sorunları ve ortak bir İslam kültürünün yaratılması ele alınacak.

İslam Ülkeleri Başkent Belediyeler Birliği Yönetim Kurulu toplantısının açılışı ODTÜ Mühendislik Fakültesinde yapıldı. Açılışa, belediye başkanları dışında, Türkiye hükümeti adına İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil, eski Yerel Yönetim Bakanı Mahmut Özdemir, MSP Grup Başkan vekili Şener Battal, Filistin Kurtuluş Örgütü Ankara temsilcisi Ebu Firas ve diğer ülkelerin elçilik temsilcileri katıldı.

Açılışta bir konuşma yapan Ankara Belediye Başkanı Ali Dinçer, Nablus, Ramallah ve Elbire Belediye Başkanlarına yapılan suikastı kınadıklarını belirterek, "İsrail'in uzlaşmaz tutumu gerginliği artırmaktadır. Kudüs'teki İslami kültürünün ve mimarisinin İsrail tarafından geliştirilmesini desteklemediğimizi belirtmek isterim. Israil işgal ettiği Arap topraklarını boşaltmalıdır" dedi.

Ali Dinçer konuşmasında İslam dünyası içinde düzenlenecek seminer ve sempozyumların, bilgi alışverişini, dayanışmayı, yardımlaşmayı ve kardeşliği güçlendireceğini söyledi.

Toplantıda bir konuşma yapan Kudüs Belediye Başkanı Rawhi Al Khateeb ise, Ortadoğu'da askeri ve siyasi sürtüşmenin arttığı bir ortamda toplantının Ankara'da yapılmasının büyük değer kazandığına dikkat çekerek, "Bu ilk toplantımızın, ülkelerimiz arasında İslam kardeşliğini güçlendireceğini, hükümetlerimiz ve halklarımız arasındaki dayanışmayı daha da güçlü kılacağını ümit ediyorum" dedi.

Rawhi, konuşmasına şöyle devam etti: "İsrail hiç bir gerekçeye dayanmaksızın, Filistin kent, köy topraklarını, kutsal yerlerini, uygarlığını yok etmekte, Müslüman ve Hıristiyan halka insanlık dışı davranarak, planlı olarak uluslararası yasa ve antlaşmaları hiçe sayarak sindirme politikası yürütmektedir. Tüm bunları Türklerin, Arapların, Ortaçağlarda Avrupa ve Batının baskısından kurtardığı İsrail yapmaktadır."

Rawhi İslam hükümetlerini birlik ve beraberliğe çağırarak, Kudüs'e karşı saldırgan tutumundan dolayı İsrail'in kınanmasını istedi.

Toplantıya Türkiye hükümeti adına katılan İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil ise, İslam ülkeleri Başkent Belediyeler Birliğinin kurulmasının İslam ülkeleri arasında işbirliği ve kardeşlik duygularını daha da pekiştireceğini söyledi.

Üç gün sürecek olan İslam Ülkeleri Belediyeler Birliği Yönetim Kurulu toplantısı dün öğleden sonra basına kapalı olarak devam etti. Toplantı sonunda alınan kararların kamuoyuna duyurulacağı belirtildi.

ZEYNEP'in doğumunu müjdeleriz

Şule—Mehmet BALABAN
1 Temmuz 1980

Kızımız FATMA doğdu. Dostlara duyururuz. 28 Haziran 1980

Merih—Nuri ÇOLAKOĞLU

Oğlumuz GÜNEŞ'in doğumunu dost ve akrabalara duyururuz.

Yaşar-Zeynel KOÇ

Evindeki silah...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Altan Altınsoy adlı komandolar kendilerini çeviren polislerle silahlı çatışmaya girdiler. Silahlı çatışmada komando Özcan Özer vurularak yaralandığı halde, olay yerinden kaçmayı başardı. Bu arada Salih Bıçakçı adlı komandonun ise, polislere "Biz ülkücüyüz. Bize dokunmayın. Biz size yardımcıyız" diye bağırdığı öğrenildi. Yaralı olarak Aydın'a gelen Özcan Özer ise, MİSK'te görevli Mehmet Aldemir ile Sigorta Hastanesinde çalışan Şükrü adındaki MHP'li bir sağlık memuru tarafından tedavi edilmek istendi

Fakat MHP'liler, yarasının ağır olduğundan kuşkulanarak Özcan Özer'i hastaneye kaldırmak zorunda kaldılar. Hastanede kendisinin Koçarlı'da değil, Aydın Tellidede Mahallesinde tanımadığı kişilerce vurulduğunu söyleyen Özcan Özer, hedef şaşırtmak istediyse de daha sonra çatışmaya giriştiği polislerle yüzleştirilince suçunu itiraf etti.

Olayla ilgili olarak çok yönlü soruşturma yapan güvenlik kuvvetleri, Özcan Özer'in bundan bir hafta önce pusu kurularak öldürülüp cesedi Menderes nehrine atılan devrimci öğretmen Çetin Yılmaz'ın katillerinden olduğu, Altan Altınsoy'un ise, 4 ay önce Işıklı köyünde bir gencin ölümüne yol açan kahve tarama olayının faili olduğunu tespit ettiler. Bu iki faşist daha sonra tutuklanarak, Aydın Cezaevine konuldu.

Olay hakkında kendisiyle görüştüğümüz Yenipazar Cumhuriyet Savcısı, soruşturmanın sürdürüldüğünü, gıyabi tutuklama kararı verilen Muhittin Yanık adlı birinin daha arandığını, sanıkların arabayı ne amaçla gaspettiklerinin araştırıldığını, Salih Bıçakçı'nın gasp olayıyla ilgili görülmediğinden serbest bırakıldığını açıkladı.

Ayrıca, adı geçen komandoların gaspettikleri arabayla yeni bir cinayet işlemeye gittikleri, fakat güvenlik kuvvetlerinin çabuk davranmasıyla bu amaçlarını gerçekleştiremedikleri kuvvetli bir ihtimal olarak öne sürülüyor.

Bu arada adı öğrenilemeyen fakat aslen Aydın'lı olup, Ankara'daki semtlerden birinde ÜYD'nin başkanlığını yaptığını söyleyen orta boylu, sakallı, zayıf yapılı, esmer, çarpık bacaklı, kamburumsu birinin 2 gün önce Aydın'a geldiği, Aydın'da teşkilata yön vereceğini söylediği saptandı. Bütün bunlardan MHP ve ÜYD'nin Aydın'da yeni tertip ve provokasyonlar peşinde olduğu gözleniyor.

Aydın'da bir dönemden beri cinayet ve bombalama faaliyetleri için gizli timler oluşturdukları bilinen ve TİKP İl Merkezini, Esendeniz Pastanesini, Şehir Kulübünü bombalayan, emekli bir eğitim müfettişinin evini kurşunlayan, öğretmen Çetin Yılmaz'ı pusu kurarak öldüren, Ulucabaşı semtinde otomatik silahlarla yakalanan, çaldıkları malları bölüşürken birbirlerini öldüren ve böylece tertipleri açığa çıkan MHP ve ÜYD'liler hakkında yetkililerin ayrıntılı bir açıklama yapmayışları dikkat çekiyor.

Aydın halkı, Validen ve Emniyet Müdüründen son olarak ele geçirilen ve öğretmen Çetin Yılmaz'ın öldürülmesi, Işıklı köyünde bir gencin ölümüyle sonuçlanan kahve tarama olaylarının faillerinin hangi örgüte kayıtlı oldukları, daha ne gibi eylemler planladıkları ve kimlerce yönlendirildikleri hakkında ayrıntılı açıklamalar yapmalarını bekliyor.

4 bin...

(Baştarafı 3. Sayfada)

tayız. Bu da üyelerimize yeterli hizmet götürmemizi engellemektedir. Dernek yöneticileri olarak İstanbul Belediyesine ve daha bir çok yere yapmış olduğumuz başvurulardan bir sonuç alamadık. Derneğimize bir yer gösterilmediğinden sokakta kalmakla yüz yüzeyiz" dedi.

Gökçek ayrıca, sakatların içinde bulundukları sorunların başında işsizliğin geldiğini belirterek, binlerce arkadaşlarının İş ve İşçi Bulma Kurumunda sıra beklediğini, ancak iş bulamadıklarını, İş Kanununun yetersiz kaldığını söyledi ve sakatların işe alınma oranın yüzde 5'e çıkartılarak bunun sıkı bir şekilde denetlenmesini istedi.

Sakatlar Derneğinin geleneksel pikniği için pazar günü sabahın erken saatlerinde 14 otobüslük bir konvoyla Belgrat ormanına gelen dernek üyeleri, bütün gün boyunca neşe içinde eğlendiler. "Bize de insanca yaşam", "Sadaka değil iş istiyoruz" pankartlarıyla süslenmiş piknik yerinde simit yeme, yoğurt yeme, halat çekme yarışmaları yapan dernek üyeleri geç saatlere kadar bir arada olmanın tadını çıkardılar.

BM Güvenlik...

(Baştarafı 3. Sayfada)

ABD'nin BM'deki daimi temsilcisi Donald McHenry, karar tasarısının içeriğinin büyük bir kısmının ABD siyaseti ile uyuştuğunu, ancak tasarının içinde bir çok eksik nokta bulunduğunu söyledi.

BEGİN KALP KRİZİ GEÇİRDİ

Öte yandan Knesset'de erken seçim için oylama yapılırken rahatsızlanan ve hastaneye kaldırılan İsrail Başbakanı Menahem Begin'in hafif bir kalp krizi geçirdiği açıklandı.

Erken seçim önerisi ise 6 oy farkla reddedildi.

Brejnev...

(Baştarafı 3. Sayfada)

yayınladığı haberlerde, Alman Başbakanının birçok sözünü hem sansür etti, hem de kınadı. Alman Başbakanının nasıl bir tutum içinde olması gerektiğini de belirtmeyi ihmal etmeyen TASS'ın bu tutumu dikkat çekti.

Öte yandan ABD'de ve Batı Avrupa'da ilgiyle izlenen bu gezi konusunda basın-yayın organları genellikle Schmidt'in Kremlin'e karşı olumlu bir tutum içinde olduğunu belirtiyorlar.

BBC Radyosu, "Aslında Schmidt'in sadece Moskova'ya gitmesi bile, Sovyetler Birliği'nin içine düştüğü diplomatik tecriti kırmaya hizmet ediyor" şeklinde bir yorum yaparken, Alman Başbakanının füzeler konusundaki NATO kararını savunmasına önem verdi.

Fransa Radyosu, iki liderin eski tutumlarını tekrarlamakla yetindiklerini belirtirken, "Bu diyalog değil, birer saatlik bir monologdu" şeklinde bir değerlendirme yaptı.

Almanya'nın Sesi Radyosu da geziyle ilgili yaptığı değerlendirmede, "Schmidt, Sovyetlere uygulanan karantinayı kaldırdı" dedi.

Halkın Kurtuluşçuları...

(Baştarafı 3. Sayfada)

insan yaşamaktadır. Halkın Kurtuluşçuları bu kadar insanın hayatını hiçe sayarak kundakçılığa girişebilmektedirler. Saldırganların tutumu ve yaptıklarının Türkeşlere ve Rusya'ya hizmet ettiği tartışılmaz bir gerçektir. Bunlar zerre kadar sorumluluk duygusu olmayan serseri çetelerine dönüştüklerini bir kere daha göstermişlerdir.

"Güvenlik kuvvetlerini uyarıyor ve tedbir almalarını istiyoruz. Partimiz gerekli başvurularda bulunmaktadır.

"Partimiz saldırganları teşhir etmeye devam edecek ve siyasi faaliyet özgürlüğünü kararlılıkla koruyacaktır."

TİKP BAKIRKÖY İLÇE YÖNETİCİSİ ÖLDÜRÜLMEK İSTENDİ

TİKP Bakırkoy İlçe Yöneticisi İbrahim Akfırat öldürülmek istendi.

Önceki gün saat 15.30 civarında Haznedar Vita Sitelerinde yürümekte olan İbrahim Akfırat'ın üzerine bir otomobil hızla geldi. Akfırat yana çekilerek kıl payı kurtuldu. Geri dönen araba tekrar Akfırat'ın üzerine geldi ve Akfırat'a çarparak yere düşürdü. Araba daha sonra olay yerinden hızla uzaklaştı. Olayda Akfırat araba çarpması sonucu çeşitli yerlerinden hafif yaralar aldı.

Şide...

(Baştarafı 1. sayfada)

lacaklarının ödenmesi ile ilgili olarak da şöyle konuştu: "27 ayda toplanan bu alacakların 6 ayda ödenmesini öngören bir tediye planı hazırladık. Sayın Başbakana ve Maliye Bakanına göndererek, derhal ödemelere başlanmasını ve vadesi içinde ödenmesini istedik. Bu arada yeni alacaklar ile birikmiş alacakların da ödenmesini talep etmekteyiz."

GELİRLER GENEL TEBLİĞİ

125 no. lu Gelirler Genel Tebliği ile ilgili olarak Türk-İş'in kesinleşmiş görüşünü hatırlatan Şide, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kazanılmış hakların korunması ve yeni tebliğin 15 Nisan 1980 tarihinden itibaren geçerli kılınarak bütün Türkiye çapında tek tip uygulama yapılmasının sağlanmasını öngörmekteyiz."

İŞİMİZ HÜKÜMETLERE BAĞLI DEĞİLDİR

Hükümetin değişmesi halinde kararlarının değişmeyeceğini de belirten Sadık Şide şöyle dedi: "Bizim işlerimiz hükümetlere bağlı değildir. Devamlılık arzeder. Cumhuriyet hükümetlerinin hepsi ile de en medeni ilişkileri sürdürdük. Hür dünya işçi sendikacılığının da felsefesi budur. İşçilerimizi korumak için seçtiğimiz yol en doğrusudur."

DİSK...

(Baştarafı 1. sayfada)

Yürütme Kurulu için yapılan seçimlerde ise, Rıza Güven ve Mukbil Zırtıloğlu ikinci turda seçilirken, daha sonra yapılan turlara rağmen, diğer üç Yürütme Kurulu üyesinin seçimi için yeterli oy sağlanamadı.

Seçimler bugüne bırakıldı.

Öte yandan seçimlere geçilmeden önce bir önerge veren Genel Başkan Abdullah Baştürk, yeni dönemde sendika üye dayanışma aidatlarının titizlikle kollanmasını istedi ve önergesi oy birliği ile benimsendi.

Tümbank-İş, Dersmal'de ek protokol imzaladı

ANKARA (ÖZEL)

TÜM Bank-İş Sendikası Dersmal AŞ'de toplusözleşmeye ek protokolu imzaladı.

Anlaşmaya göre, Dersmal işçilerine 1 Nisan 1980 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yüzde 20 oranında (4 bin liralık) pahalılık zammı sağlandı. Ayrıca haftalık çalışma süresi 40 saate indirilirken, cumartesi de tatil günü olarak kabul edildi.

"AP hükümeti...

(Baştarafı 1. sayfada)

kurutulmalı, kredilere bel bağlamaktan kurtulmuş, kendi gücüne dayanan bir milli ekonominin inşasına girişmeli, hayat pahalılığını durdurmalı ve halkın refahını gözetmelidir.

"Ülkemizi bugünkü bunalımdan çıkarmak ve önümüzdeki büyük çalkantıları göğüslemek, ancak Milli Birlik Hükümetini kurmak ve bu programı uygulamakla mümkündür."

Türk Tabipler...

(Baştarafı 1. sayfada)

nın kaldırılarak bir baskı yasasına dönüştürülmek istendiği söylenerek şöyle denildi: "Türk Tabipler Birliği 29. Büyük Kongresi bütün demokratik ve yasal direniş haklarının doğduğunu ve demokratik ve yasal direniş için Merkez Konseyine yetki verilmesini kabul eder."

AET'yle yapılan...

(Baştarafı 1. sayfada)

Toplantıda ayrıca Ortaklık Anlaşmasında 1970 yılında yapılan ve Türk işçilerinin 1980 yılından itibaren Ortak Pazar ülkelerinde serbestçe dolaşmalarını öngören protokole bağlı kalınmasının da benimsendiği bildiriliyor.

Türkiye AET Dışişleri Bakanları toplantısında Türk ürünlerine uygulanan gümrük vergilerinin 1981-1987 yılları arasında dereceli olarak kaldırılması da karara bağlandı.

Ecevit...

(Baştarafı 1. sayfada)

cıları ile bir toplantı yaparak MSP'ye verilecek olan kesin cevabı görüştü. CHP'nin kesin önerisinin belirlenmesinden sonra MSP'nin durumu tekrar görüşeceği bildirildi. MSP Genel Başkanı bugün yapacağı bir basın toplantısı ile partisinin hükümet ve güvenoylaması konusundaki kesin kararını açıklayacak.

ECEVİT'İN KONUŞMASI

Bağımsız Afyon milletvekilleri Mete Tan ve Güneş Öngüt, dün CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in Parlamentodaki çalışma odasında düzenlenen bir törenle CHP'ye katıldılar.

Törende bir konuşma yapan Ecevit "Bütün Türk ulusunun özlemlerini, istemlerini yansıtan barış ve birlik çağrısında bulunuyoruz. Türkiye'ye barış getirebilmek için bir siyasal mütareke çağrısında bulunuyoruz" dedi.

Ecevit özetle şöyle konuştu:

"Şimdi yeniden belki bir ağır yükün altına gireceğiz. Bunun zamanı değil, koşulları çok ağır, diye düşünenler olabilir. Fakat Türkiye'de demokrasi her gün biraz daha ağırlaşan tehlikelerle karşı karşıyadır. Eğer biz iktidar sorumluluğunu üstlenmek bakımından birtakım zaman hesapları içine girersek, Türk halkını ve Türk demokrasisini kurtarmanın zamanı geçebilir.

"Geçmişte bu onarımlar demokrasi kuralları dışında birtakım müdahalelerle yerine getirilmeye çalışılmıştır. Artık Türk toplumu demokrasi kuralları dışında birtakım işlemlerle, kurallarla demokrasinin ve devletin kurtarılması aşamasını geride bırakmıştır.

"Biz Türkiye'ye barış getirebilmek için bir siyasal mütareke çağrısında bulunuyoruz. Bizim bu çağrımızı yozlaştırmak isteyenler var. Yakın zamana kadar geniş tabanlı koalisyon ister görünen bazı iç ve dış çıkar çevreleri, bizim bu iyi niyetli çağrımızı saptırmak için, bizim bu girişimimizi engellemek için her türlü tertibe başvuruyorlar.

"Ben bugün AP içinde örülmekte olan her türlü husumet ve önyargı duvarlarına karşın, iyi niyetli insanlık çağrımızın erişebileceği yürekler ve vicdanlar olduğuna inanıyorum. Türk toplumunu, özlediği birlikle, barışla esenliğe çıkaracağımıza inanıyorum."

KAYIP— Aydınlık gazetesinden aldığım kimlik kartımı kaybettim. Hükümsüzdür.

A.Ş Selim ARIKDAL

Celal Demirtaş

(1959-...)

Kardeşimiz Celal'i canavarca katlettiler acısı onurumuzdur.

Atölye arkadaşları

CHP İçel İl...

(Baştarafı 1. sayfada)

Dün saat 12 sıralarında Muzaffer Arslan adlı sağ görüşlü olarak tanınan bir doktorun Bakım Yurdu Caddesindeki muayenehanesine gelen iki kişi doktorun yanında çalışan Cevahir Uğurlu-ya "hasta" olduklarını söyleyerek doktorun odasına girdiler, doktoru tabancayla vurarak öldürdükten sonra çıkarken de Cevahir Uğurlu'yu yaraladılar. Yaralı kadın hastaneye kaldırıldı, kaçan katillerin ise aranmasına başlandı.

ANTALYA'DA

Antalya'da Teksif Sendikası Şube binasına önceki gece tahrip gücü yüksek patlayıcı madde atıldı. Patlamada ölen ya da yaralanan olmadı.

FATSA'DA BİR KASAP ÖLDÜRÜLDÜ

Ordu'nun Fatsa ilçesinde önceki akşam üzeri saat 16.00 sıralarında dükkanının önünde oturmakta olan, sol görüşlü olarak tanınan Nafi Yılmaz adlı kasap açılan ateş sonucu öldürüldü.

Fatsa Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Bekir Yıldırım Nafi Yılmaz'ı öldüren katillerden birinin olaydan kısa bir süre sonra yakalanarak gözaltına alındığını, diğerlerinin yakalanması için araştırmaların devam ettiğini açıkladı.

SİVEREK'TE İKİ KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

Urfa'nın Siverek ilçesinde dün saat 16.00'da meydana gelen ilk olayda belediyede müstahdem olarak çalışmakta olan Halil Kayacı silahlı saldırıya uğrayarak öldü.

İkinci olayda ise saat 22.00 sıralarında Urfa Siverek girişindeki Dörtyol Lokantası 9-10 kişilik bir grup tarafından otomatik silahlarla tarandı, daha sonra da bombalandı. Olay sırasında ağır yaralanan işyeri sahibinin oğlu Abdullah Kıratlı kaldırıldığı hastanede kurtarılamayarak öldü. Bu olaydan sonra Siverek'in çeşitli semtlerinde gece geç saatlere kadar bombaların atıldığı, silahların patlatıldığı bildirildi.

DİYARBAKIR

Diyarbakır'da bir pastanede çalışan iki işçi önceki gece saldırıya uğradı, Mahmut Doruk adlı işçi olay yerinde öldü, ağır yaralanan Abdurrahman Kaplan ise Tıp Fakültesi hastanesine kaldırıldı.

ESKİŞEHİR

Eskişehir'de emniyet müdürlüğü yetkililerinin verdiği bilgiye göre, önceki akşam Muttalip Caddesi Necatibey Parkında karşıt görüşlü iki grup arasında silahlı çatışma çıktı. Güvenlik kuvvetleri Sedat Keskin adlı bir kişiyi tabancasıyla birlikte yakaladı.

Bu arada Akademi Yurtlarının duvarlarına yazı yazan sol görüşlü Latif Aykel adlı öğrencinin de gözaltına alındığı öğrenildi.

Kurtuluş Mahallesinde de gece 23.40 sıralarında güvenlik kuvvetleri Süleyman Yılmaz ve soyadı belirlenemeyen Ahmet adlı bir kişiyi şüphe üzerine aramak istediler. Ancak sağ görüşlü olduğu bildirilen Süleyman Yılmaz ve Ahmet adındaki kişiler polislere ateş açarak kaçtılar. Daha sonra Süleyman Yılmaz tabancasıyla birlikte evinde yakalandı. Yılmaz'ı evinde saklayan Ali Koç, Mehmet Baykan, Mustafa Aydın, Ümit Kalender ve Hüseyin Yaman adlı kişiler de güvenlik kuvvetlerince gözaltına alındılar.

İSTANBUL

Yeşilköy Marmara Trakya Bölge Zirai Araştırma Enstitüsü Muhasebe Bölümünü basan silahlı dört saldırgan personele ait maaşların tutarı olan 556 bin 156 lirayı alarak kaçtılar.

Emniyet müdürlüğü yetkililerinden alınan bilgiye göre, Yeşilköy Marmara Trakya Bölge Zirai Araştırma Enstitüsü dün saat 11.00 sıralarında silahlı dört kişi tarafından basıldı. Enstitünür muhasebe bölümüne giren soyguncular buradaki görevlileri ve maaşını almak için gelmiş bulunan personeli silah zoruyla etkisiz hale getirdikten sonra kasadaki parayı aldılar.

Soyguncuların Kurumdan çıktıktan sonra Yeşilyurt tren istasyonunda bulunan ve Sirkeci yönüne gitmekte olan banliyö trenine binen soyguncular olay yerinden uzaklaştılar.

GAZİANTEP'TE SOYGUN

Henüz kimlikleri belirlenemeyen silahlı 5 kişi önceki gece Gaziantep-Adana karayolunda bir otobüsü durdurarak, yolcuları tabanca çekerek tehdit ettiler ve üzerlerinde bulunan 51 bin lira para ile kol saati ve altın yüzükleri topladılar. Kaçan soyguncuların çevrede aranmasına devam edildiği bildirildi.

Bolivya seçimlerinde Başkanlık için gerekli oy sağlanamadı

LA PAZ

BOLİVYA Başkanlık seçimlerinde Halk Demokratik Birliği Partisi Genel Başkanı Hernan Siles Zuazo'nun henüz resmi olmayan sonuçlara göre oyların çoğunluğunu elde ettiği bildirildi.

Sovyet yanlısı grupların da yer aldığı Halk Demokratik Birliği adlı bir koalisyon partisinin liderliğini yapan Siles'in oyların çoğunluğunu aldığı, ancak başkanlık için gerekli çoğunluğu elde edemediği bildirildi. Bu arada sağ kanat adayı Hugo Banzer, Siles'den sonra ikinci sırayı alırken eski Merkezci Devlet Başkanı Victor Paz Estenssoro da 3. sırayı aldı.

Ne olacak?

(Baştarafı 1. sayfada)

kacak? Meclis kulisinde herkesin birbirinden ve MSP'lilerden öğrenmeye çalıştığı bu.

CHP'liler ve AP'liler bile Hoca'nın oyunun renginin ne olacağından emin değil Ancak bazı AP'liler (örneğin Gıyasettin Karaca) kesinlikle kalıyoruz diyerek dolaşıyorlar kuliste.

CHP'liler endişeli bir bekleyiş içinde Cumartesi günkü Ecevit-Erbakan görüşmesine katılmış olan CHP'li yetkililer bile Erbakan'ın ne dediğini anlamakta güçlük çekiyorlar.

Parti içi muhalefet gruplarından Baykal ekibi "güçlük çıkarmayacağız" diyorlar. Topuz ekibi ise "Erbakan'a güvenilmez"den başka şey söyleyemiyorlar. Ancak yetki Ecevit'e verilmiş ve onun atacağı adımlara uyulacağı kararlaştırılmış durumda.

MSP'liler ise oynadıkları rolden gayet memnun, "Biz CHP'ye teklifimizi yaptık, onların cevabını bekliyoruz" diyorlar.

Dün MSP çevrelerinden gelen bilgiler, Erbakan'ın Başbakanlıkta direndiği yolundaydı. Dün öğlen vakti toplanan MSP Başkanlık Divanı konuyu tekrar ele aldı ve CHP'nin cevabına göre tavır almaya karar verdi.

MSP'nin Erbakan'ın Başbakanlığında direnmesi birkaç sebebe bağlanıyor. MSP dışındaki çevreler, bunun bir pazarlık konusu olduğunu, birkaç bakanlık fazla koparılmak için bu konuda ısrar edildiğini söylüyorlar. MSP'liler ise, Demirel'in arkasının çok güçlü olduğunu, CHP'yi veya tarafsız bir Başbakanı oyuna getirebileceği, Demirel'le ancak Erbakan'ın baş edebileceğini belirtiyorlar.

Ancak MSP üst düzey yöneticilerinden biri, meselenin Erbakan'ın da Başbakan olabileceğini ispatlamak olduğunu ifade etti. Bu yetkiliye göre, Erbakan'ın "etkili ve yetkili" çevreler tarafından hiç bir zaman Başbakan yapılmayacağı yolundaki yaygın kanıyı yıkmanın fırsatı bulunmuştu. Şimdi Ecevit'in "çeşitli Başbakan ihtimalleri vardır, sayın Erbakan'da Başbakan olabilir" demesi, bu fırsatın değerlendirilmesi için yetecekti.

O arada kulislerde yeni kurulacak hükümetin "tarafsız" Başbakan adayı olarak Oğuz Atalay, Kemal Cantürk ve Mehmet Özgüneş'in adları geçiyordu. Yine bazı MSP'liler Milli Birlik 'Grubundan Özgüneş'in Başbakanlığını kabul edebileceklerini, ancak bunun için Ecevit'in "Erbakan'ın Başbakan olabileceğinden" sözetmesi ve Erbakan'ın Başbakan Yardımcısı olması gerektiğini söylüyorlardı. Genel Kurulda yoklama yapılırken MSP Grup Başkanvekili Hasan Aksay'ın Milli Birlik Grubundan Suphi Karaman ile başbaşa uzun bir konuşma yapması da dikkatlerden kaçmıyordu.

Dün akşam saatlerinde MSP'liler CHP'den gelecek cevabı beklemeye devam ediyorlardı. MSP'liler, CHP'den bu sabaha kadar bir sonuç almazlar veya temasların devam etmesine karar verirlerse, bugün Genel Kurulda çoğunluğu sağlatmayıp, güvenoylamasını perşembeye bıraktıracaklarını söylüyorlardı.

50. Yıl Lisesi davasında yargılanan devrimci bir genç tahliye edildi

ANKARA (ÖZEL)

50. Yıl Lisesinde İGD'lilerin saldırısı ile başlayan ve bir gencin ölümü ile sonuçlanan olaylarla ilgili olarak yargılanan Metin Özuğurlu isimli devrimci genç tahliye edildi.

Önceki günkü duruşmada eski okul müdürü Hüseyin Celayir ve diğer tanıklar dinlendi. İGD'lilerin ihbarı ile tutuklanan Metin Özuğurlu olaylar sırasında yatıştırıcı konuşma yaptığını belirtmiş ve saldırganların İGD'liler olduğunu söylemişti.

Mahkeme Başkanı, okul müdürü Hüseyin Celayir'e "Metin Özuğurlu olaydan bir süre önce size geldi mi? Niçin?" sorusuna, "Evet geldi. Okula bir saldırı olabilir diye geldi. Dışarıdan saldırı gelebilme ihtimaline karşı tedbir alınmasını istedi" karşılığını verdi.

Yine Okul Müdürü, Metin Özuğurlu'nun avukatı Hüseyin Gökçeaslan'ın "Metin Özuğurlu okulda nasıl bir öğrenciydi?" sorusu üzerine şöyle konuştu: "Metin Özuğurlu bana geldiğinde arkadaşlarının can güvenliğini korumaya çalışan bir durumu vardı. Yani olay çıkartacak bir tip değildir. İdareye ve öğretmenlerine saygılı bir öğrenci olarak bilinmektedir" şeklinde cevap verdi.

Diğer tanık İrfan Tas'ın da, ifadesinde saldırının dışardan gelen grup tarafından başlatıldığını belirtmesi üzerine, Mahkeme Heyeti Metin Özuğurlu'nun tutuklu halini gerektirecek durumun ortadan kalktığını belirterek, tahliyesine karar verdi.

Celal Demirtaş

Halil Şahin

Ve özgürlük
Yüreğe binmişken daha ıslak ıslak,
Bir gülün ve karanfilin resmi
İnerken kağıda ipek çizgileriyle Celal'in ve Halil'in
Ölüm kapıdan geldi sessiz ve sinsice
Ama
Güneşi omuzlayan bin idi milyonlar oldu
Giden Celal ve Halil, göçen sevdalarına kalbim,
FAŞİSTLER TARAFINDAN HUNHARCA KATLEDİLDİLER
ANILARI MÜCADELEMİZE ÖNDERLİK EDECEKTİR

Tünel Kültür Sanat Evinden devrimci sanatçılar

AHMET NAİM'İN HİKAYELERİ

bir yudum soluk 3

Dirsek bağının maden kuyusunda ne işe yaradığını öğrendik

Etem Çavuş bunları söylerken ışıklı gözlerden birisine yaklaşıyor, biz de onu izliyoruz. İhtiyar madenci iyice yaklaşınca, gözlerden ikisi sönüverdi ansızın. Etem Çavuş, elini direk bağlardan birisine uzattı ve bağdan kopardığı ufak bir şeyi bize gösterdi:

— İşte çocuklar, dedi, az önce size hayın hayın bakan göz, bu mantarcıktı.

Galerinin, lambalarımızın ışıklarının erişemediği kuytu köşelerinde hâlâ yakamozlanan bu gözler, mantarların karanlığa kustuğu fosfor ışınından başka bir şey değil. Kuyulardaki rutubet nedeniyle hemen her direk bağın üzerinde mantarcıklar patlıyor. Eğer yıllar önce cevheri alındıktan sonra terkedilmiş bir bacaya gitseydik, bu gözlerden belki yüzlercesiyle karşılaşırdık.

"Direk bağ'' sözü sık sık geçmeye başladı. Etem Çavuş'a soruyorum.

— Direk bağları, diye söze başlıyor Etem Çavuş, şinci altlarında dolaştığımız koca dağları sırtlarında taşır. Maden kömürünü almak için dağların içini oyuyoruz, bu işi yaparken de gazaba gelip üzerimize çullanmasın diye dağ, ha bu direk bağlarla altını destekliyoruz. Sözgelimi şu gördüğünüz bağlardan üçü-dördü tepeden yüklenen dağın ağırlığına dayanamasa da evvela çatırdayarak bir esnese, sonra da yallah göçse...Hepimiz şinci şurada, tövbeler olsun diri diri gömülürüz! Neyse, biz kanıksadık ama ola ki sizi korkutabilir, bu netameli lafları burada konuşmasak daha iyi olur...

Yürüyoruz. Direk bağın maden kuyusunda ne işe yaradığını öğrendik. Öğrendik ya, bu bağların dağların altına nasıl vurulduğunu da bilmek gerekiyor.

Etem Çavuş:

— Çocuklar, balta seslerini duyuyor musunuz? Allahüalem meremetçiler meremet ediyorlar. Bağın nasıl vurulduğunu görebileceğiz. Biraz sıkı yürüyelim.

İyi bir rastlantı. Geçtiğimiz yol üzerinde, Etem Çavuş'un tahmin ettiği gibi, çöken bir bağın yerine yenisi vuruluyorsa, konukların merakını gidereceğiz.

İhtiyar maden kurdunun söyledikleri doğru çıktı, işte şurada ışıklar kımıldaşıyor, (hep aynı: uzaktan bak kan kırmızısı, yakına gel altın sarısı) balta sesleri daha kuvvetle duyuluyor...

— Kolay gelsin meremetçiler!

Etem Çavuş bizden önce vardı onların yanına. Bağ bağlayan işçilerin kuyulardaki adı " meremetçi"dir. Biz de:

— Kolay gelsin meremetçiler! diyoruz.

İşlerinden bir an başlarını kaldırarak birer "Eyvallah!" bastırıyorlar, sonra işe devam...

Etem Çavuş durdu. Önünde tahminen yüzde yetmiş derece inişli bir karanlığı gösteriyor:

— Buyurun bakalım...Ocağın ana caddesinden, geniş sokaklarından kurtulduk. Ocağın yüreğine, kazmanın damarın karnına indiği, burgunun kayaları deldiği, potkobaçın damar içinde tozu dumana kattığı yerlere gidiyoruz. Yalnız bu kuyuya inerken dikkatli olalım, tökezlenecek bir adım başımıza iş açar yani...

Şimdi yerin dibinden doruğuna burcu burcu is, duman, küf ve ısı tüten inişten aşağıya kayıyoruz. Kuyunun dibinden bize doğru titreyen bir ışık yaklaşıyor, sağır gürültüler, tok kütlemeler kulaklarımızı dolduruyor, az önce gördüğümüz ışık artık hayli yakınımızda.

— Ülen Şeremet sen misin? Ha dalayım sağa!..

Yokuşu tırmanan işçiyle ilk karşılaşan Etem Çavuş'tur ve O'na "Dalayım sağa.." diye takılan da odur.

— Ülen bu suratının hali ne! Tövbeler olsun seni ocağın arabına benzettim. Ardımda konuklar olmasa korkutacaktın beni...

Ellerimizdeki ışıklarla etrafını sardığımız Şeremet gülümsüyor. İçinde yoğrulduğu kömür tozu öylesine karartmış ki Şeremet'in yüzünü!..

"Ocağın arabı" başyukarı yoluna devam ediyor, bizse inişe devam...

Ocağın arabı? Yeri gelmişken anlatayım: Etem Çavuş'un sözü boş değildir. Zonguldak'taki maden kuyularının hepsinin birer arabı vardır, daha doğrusu bütün kuyuların müşterek bir arabı... Bu, ocağın arabı, katran karasına bulanmış galerilerde tek başına dolaşır ve yine buralarda tek başına dolaşan işçilerin karşısına dikilir. Kuyuların eskileri arasında araba çatmamış madenci yok gibidir, hatta bizim Etem Çavuş bile...

Etem Çavuş on dört yaşında madenciliğe başladığı sıralar günün birinde ustası bir iş için çavuşumuzu ıssız bir başyukarıya salmış. Etem Çavuş bu ıssız başyukarıya doğru korku içinde yürürken, "Hazreti Arap" karşısına dikilmiş ve elindeki gürzü sallayarak:

— Dur! demiş. Bir adım daha atarsan gürzü tepene yersin!..

Arap ki ne Arap!.. Etem Çavuş ne'tsin? Serde "acamılık' da var. Paniğe kapılmış ve tüm gücünü bacaklarına vererek... Sen misin kaçmak isteyen? Arap kafasına gürzü indirdiği gibi Etem Çavuş'u olduğu yere soluksuz sermiş...

(DEVAM EDECEK)

Z.LİVANELİ SON PARÇALARINI B.ALMANYA' DA PLAKLAŞTIRDI

Sevilen halk müziği bestecisi ve yazar Zülfü Livaneli, son eserlerini Batı Almanya'da "Akıp Giden Günlerimiz" (Unsere Tage, die Verfliessen) adıyla plaklaştırdı.

Livaneli'nin bu plağındaki parçalarda, kendisine Tülay German ve tanınmış Fransız kontrabas François Rabbath eşlik ediyor. Plakta Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Yamur Adsız'ın şiirlerinden yapılmış besteler de yer alıyor.

Livaneli'nin bu yedinci uzunçaları Türkiye'de "Günlerimiz" adıyla sunulacak. Uzunçalardaki parçaların adları şöyle: "Düşe Kalka Yollarda", "Köşeyi Dönenlerin Şarkısı", "Dağlara Küstüm", "Günlerimiz", "Kardeşim Duymaz Eloğlu Duyar", "Yiğidim Aslanım", "Eski Tüfek", "Umudu Kesme Yurdundan".

Aydınlık'a gelen şiirler

cemal süreya PAÇAL

Memo Emrah (oğlum, 11 yaşında), kimi zaman konuşurken çok güzel düşünceler ortaya atıyor, hatta alıp dize olarak şiirime rahatça koyabileceğim sözler söylüyor. Babası olduğum için söylemiyorum, hakçası, ilginç çocuk. Ne var ki bunları oturup yazmasını söylediğim zaman, ortaya hiç bir şey çıkaramıyor. Şiir mi yazacak, okul kitabındaki şiirlerin kötüsünü öykü mü yazacak, gördüğü filmlerdeki konuların bir çocuğun hayatına uyarlanmışını yazıyor. Sözgelimi kış üstüne, Atatürk üstüne, devrim üstüne çok ilginç bazı şöyleyebiliyor da, bunları şiir ya da yazı haline getirmeğe oturdu mu, hemen her zaman, gördüğü örneklerin biçimine takılıp kalıyor. Atatürk şiiri yazacaksa, kesinkes, "Samsun'a ayak bastı" diyor; kardan söz edecekse, mutlaka "lapa lapa" deyimini kullanıyor. Herhal, "Şiir böyle yazılmış, böyle yazılmalı diyor; "karı anlatırken lapa lapa yağıyor demek gerekir" diyor.

Onunla deneyimim, daha doğrusu onun bu durumu üstüne gözlemlerim bazı konularda düşünmeye götürdü beni. Bir ders çıkardım kendime.

Yazmağa yeni başladığım zamanlarda ben de öyle değil miydim? "Ne yazacağım?" değil de, "Neler yazılmış?" cümlesi bağlamıyor muydu beni?

Aydınlık okurlarından gelen şiirler bir dosyada biriktirilir. Yayımlanan yayımlanır, yayımlanmayan da durur o dosyada. İşte o dosyayı incelediğimde bütün bunlar birin birin geldi aklıma. Memo Emrah'ın durumunu, bir de genç Cemal Süreya'nın durumunu düşündüm. Daha ileri gittim, birçok genç şairin şiirini düşündüm.

Aydınlık'a şiir yollayanların bir bölüğü halk deyişini, halk şiiri biçimlerini, bir bölüğü de serbest veznin olanaklarını yeğ tutmuşlar. Diyebilirim ki halk deyişini yeğleyenler daha başarılı.

Ama, Memo Emrah'ın ve benim yanlışım hepsinde hemeninden beliriyor. Özellikle serbest vezinle çalışmak isteyenler, masaya şiir yazmak amacıyla oturuyorlar, ve sevdikleri, güzel belledikleri bir şiirin -bazen bir tek şiirin- çerçevesi içinde, söz ekonomisi içinde kalıyorlar, onu aşamıyorlar.

Oysa içlerinde gerçekten yetenekli arkadaşlar var. Aydınlık'ta zaman zaman çıkan çalışmalardan da anlaşılıyor bu.

Yalnızca günümüzde yazılan şiiri izlemek, bir tek kuşağın, bir tek akımın verimleriyle beslenmek şiirsel görgü kazandırmaz bize. Alıp bütün Türk şiirini okumalıyız; özellikle Nazım'dan sonra, 1940'lardan sonraki gelişmeleri, şiir üstüne yazılan yazılarla değil, şiirlerin kendileriyle; sadece güldestelerle değil, şairlerin bütün yapıtlarıyla sınamalıyız kendimizde. Bu da yetmez, öbür sanat türlerindeki aşamaları da yine yapıtlar üzerinden tanımağa çalışmalıyız. Şiir, hayatın ve düşüncenin köpüğü, çağın sesi, toplumun çığlığıdır. Halkın duyarlığıdır. Bu duruma erişmek o kadar kolay olmasa gerek. Ayrıca, bir anlatım, bir deyiş sahibi olmak da çok çileli bir uğraş sonunda ortaya çıkacaktır.

Ne demiş Şeyh Galip:

"Eskilerin biçimlerini aştım
Bir başka sözlükle konuştum".

O "bir başka sözlük", sizin yapıtlarınızda ancak halkın temel sesini bulduktan sonra belirecek. Kısacası uğraşıp didineceksiniz.

Bir önerim de var genç şairlere; sakın konuşma dilinden sapmayınız. Önce konuşma dili. Her şeyden önce o.

Bu arada küçük bir dergiden söz edeceğim. Adı: "Sesimiz". Malkara Lisesi öğrencilerinin çıkardığı, küçük, teksir makinesinde basılmış bir dergi. Genç şair ve edebiyat öğretmeni Hasan Akarsu'yu kutlarım. Öğrencilerinde gerçekten bir şiir ve edebiyat görgüsü yaratmış. Derginin 6. ve 7. sayılarına bakıyorum, hepsi de belli düzeyi aşmış şiirler, yazılar var. İçlerinden birini, Erol Altınok'un kısa şiirini alıyorum aşağıya:

Gün/döndü
Hanidir açmada
Trakya'da
Anamın hüznü.

günün sanat olayları

GÖSTERİ

● İSTANBUL Sinema-Televizyon Enstitüsünde "İtalyan Sinemasından Örnekler" dizisinin son iki filmi bugün sunuluyor. 16.30'da Pietro Germi'nin İTALYAN NİKAHI (Divorzio all İtaliana) adlı 1961 yapımı filmi var. Sevmediği karısından boşanabilmek için yasalar yüzünden onu öldürmek zorunda kalan bir Sicilyalı soylunun öyküsü anlatılıyor. Bir toplumsal taşlama niteliğindeki bu güzel komedide M. Mastroianni ve S. Sandrelli başroldeler. Film Türkçe altyazılı... 19.00'da ise Vittorio De Sica'nın savaş sonrası İtalya'sını anlatan KALDIRIM ÇOCUKLARI (1946) adlı yapıtı son kez sunuluyor.

ŞENLİK

8. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALİ:

AYLA ERDURAN (keman)-VERDA ERMAN (piyano) ikilisinin festivaldeki tek resitalleri, bugün 19.00'da Sultanahmet'te Aya İrini'de izlenebilir. Ayla Erduran kemana 5 yaşında başladı. 1946'da Paris Konservatuvarına girdi, Benedetti ile çalıştı. 3. Uluslararası Weiniawski Yarışmasında 52 yarışmacı arasında 5. oldu. Tüm Avrupa ülkelerinde, Kanada ve Yakındoğu'da konserler verdi. Müzik eğitimine 4 yaşında başlayan Verda Erman ise Ferdi Statzer'le çalıştı. 1957'de olağanüstü yetenek taşıyanlar için çıkarılan yasadan yararlanıp Fransa'ya gitti. 14 yaşında Paris Milli Konservatuvarının Yüksek Piyano Bölümünü birincilikle bitirdi. Erduran-Erman ikilisi bugünkü konserde Bach, Brahms ve Beethoven'den eserler dinletecekler. Fiyatlar: 300,200,100 lira.

● İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI Şehir Armoni Orkestrası Caz Topluluğu, 21.30 da Rumelihisarı'nda konser veriyor. Yöneten: Önder Bali. Fiyatlar: 100, 75 lira.

SPOR

«TÜRKİYE HENTBOL ŞAMPİYONASI FİYASKO İLE SONUÇLANDI»

● Federasyon Başkanı İbrahim Selet, final maçına seyirci toplayıp Ankara takımının şampiyon olması için tezahürat yaptırmış!

Fiyasko ile sonuçlanan Türkiye Hentbol Şampiyonasında birinciliği Beşiktaş kazandı. (Fotoğraf: AYDINLIK)

İSTANBUL (ÖZEL)

Türkiye Şampiyonu Beşiktaş, Türkiye üçüncüsü İTÜ ve Türkiye altıncısı Taçspor hentbol takımlarının yöneticileri geçtiğimiz günlerde Ankara'da yapılan Türkiye Şampiyonasını eleştirerek, "Türkiye hentbol şampiyonası fiyasko ile sonuçlandı" dediler.

Türk hentbolunu geliştirmek için ellerinden gelen çabayı gösterdiklerini ifade eden yöneticiler, bölgecilik yapan federasyon Başkanı İbrahim Selet'in final maçını Ankara takımının kazanması için topladığı seyircilerle birlikte oturup onlara tezahürat yaptırmasını bir federasyon başkanına yakıştıramadıklarını söylediler. Yöneticiler özetle şöyle konuştu:

"İstanbul kulüplerinin organizasyonla ilgili şikayetlerinin cevapsız bırakıldığı şampiyona evlere şenlik bir seremoni ile kapanırken şampiyon takıma bir kupa bile verilmedi ve ilk 3'e giren takımlar birer tabak ile avutuldu. Türk hentbolu böyle bir federasyonla gerilemeğe mahkum edilmektedir."

Öte yandan alınan bilgiye göre İstanbul kulüplerinin yöneticileri muhtemelen yarın bir basın toplantısı düzenleyerek Selet federasyonunun hatalarını açıklayacaklar ve federasyonun istifasını isteyeceklerdir.

HENTBOL HAKEM KURSU AÇILIYOR

Kursu Oral Yılmaz yönetecek

İSTANBUL

Hentbol federasyonu ve Bölge hakem komitesinin işbirliği ile İstanbul bölgesinde hentbol hakem kursu açılıyor. 8-11 Temmuz tarihleri arasında Bağlarbaşı A Salonunda verilecek kursu Federasyon eğitim komitesi üyesi Murat Ersin ile İstanbul Bölgesi hakemlerinden Kamil Kuş yönetecek.

Milyonluk transfer yapmayı tercih ettiler

Beşiktaş Kulübü, Genç Takıma sırt çevirince antrenör Adnan Dinçer istifa etti

● Dinçer, "Beşiktaş'ta alınacak değil, satılacak futbolcu vardır" dedi.

İSTANBUL (ÖZEL)

Beşiktaş kulübü Başkanı Gazi Akınal'ın geçen yıl verdiği "Gençlere yönelerek, milyonluk transferlere son vereceğiz" şeklindeki beyanatlarına rağmen siyah-beyazlı kulüp bu yıl yine pahalı tranferlere yönelip genç takıma sırt çevirinceantrenör Adnan Dinçer istifa etti.

Bir basın toplantısı düzenleyerek istifasını açıklayan Beşiktaş genç takım antrenörü Adnan Dinçer, "Beşiktaş'ta alınacak değil, satılacak futbolcu vardır" dedi.

Gençler ile profesyoneller arasında yöneticiler tarafından ikilik çıkartıldığını belirten Adnan Dinçer özetle şöyle konuştu:

"Gençler hep rahatsız edilmiş gençlerden korkan bazı futbolcular, "Sen mi benim yerimi alacaksın? Senin hocan da bizim hocamız da bir şey değildir" diyecek kadar saçmalamışlardır. Profesyonellerin saldırıları sonucu deplasmana ayrı götürmek zorunda kaldığımız gençlerimiz, Gaziantep dönüşünde Ankara'ya 160 kilometre mesafede yolda kaldığında kendisine müracat ettiğim bir yönetici, bir gazeteci arkadaşımızın da şahit olduğu gibi bizleri otobüse almamış, profesyonel takımla yola devam etmiştir. Kupa kazanan takımımız yönetim kurulu tarafından küçük bir sözle dahi onore edilmemiştir.

"2 yıldır göğsünde ayyıldız taşıyan genç takımımız artık parçalandı. Bugün ilgi gösterilmeyen gençlerimiz, inanıyorum ki yakın gelecekte milyonlar verilerek geri alınmak istenecektir."

Fotoğrafta, rakip tanımayan Kocaçeşmesporlular görülüyor.(Aydınlık)

«Antrenman yapacak saha bulamıyoruz»

● Salihli Kocaçeşmespor 25 maçta 23 galibiyet aldı ama...

SALİHLİ, MEHMET ÖZGÜR

Kapanca köyünün düzenlediği turnuvada 25 maçta 23 galibiyet ile şampiyon olan Kocaçeşmespor rakip tanımıyor.

1979'da kurulan 60 kişilik futbolcu kadrosuna ve bir de minik futbol takımına sahip Kocaçeşmesporun en büyük şikayeti antrenman yapacak saha bulamaması. Kulüp Başkanı Halit Argüner bu konuda şöyle konuşuyor:

"Antrenman yapacak saha bulamıyoruz. 50 bin nüfuslu ilçemizde bir tek futbol sahası vardır. Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü ve federasyondan bize saha, malzeme ve ekonomik destekte bulunmasını istiyoruz."

Önce dostluk sonra spor anlayışı ile hareket ettiklerini belirten kulüp Başkanı Argüner, daha sonra sözlerini şöyle tamamladı:

"Diğer kulüp yöneticileri ve sporcular gibi sadece yarışmak amacı ile değil, gençliği kahve köşelerinden ve anarşiden kurtararak birlik ve barışı sağlamak amacıyla çalışıyoruz. Devlet, sporun tabana yayılmasını istiyorsa her bölgede antrenör ve spor okulları açmalıdır. Bölge çapında sporu teşvik edici turnuvalar düzenlenmeli, kulüplere destek olunmalıdır."

Voleybol antrenör kursu açılıyor

İSTANBUL

Voleybol Federasyonu takımların antrenör ihtiyacının sağlanması için bir antrenör kursu açılmasını karar verdi. Oral Yılmaz tarafından yönetilecek kursa katılmak isteyenlerin 11 Temmuz'a kadar Beden Terbiyesi İstanbul Bölge Müdürlüğü voleybol ajanlığına müracaat etmeleri istendi. Voleybol antrenör kursuna katılacak adayların, voleybol antrenör yönetmeliğinin 3. maddesinde belirtilen koşulların yanısıra müracaat tarihinden önce en az 3 yıl voleybol oynamış olmaları gerekiyor. Bu koşul Beden Eğitimi öğretmenleri için geçerli olmayacak.

Geçen hafta

Türkiye Küçükler Satranç Birinciliğini Suat Atalık kazandı

İSTANBUL

Satranç federasyonu tarafından Taksimliler Derneği lokalinde düzenlenen Türkiye Küçükler Satranç Birinciliğini 6 puanla Suat Atalık kazandı. İsviçre sistemi ile 7 tur üzerinden düzenlenen turnuvada Suat Atalık'ın ardından Hakan Han ile Selçuk Demirağ 5.5 puanla ikinciliği paylaşırken İzak Romi de 5 puanla dördüncü sırada yer aldı.

2'si Mersin ve 1'i Bursa'dan olmak üzere 32 musabıkın katıldığı turnuvada birinci olan Suat Atalık, Fransa'nın Havr şehrinde yapılacak Dünya Küçükler Satranç Şampiyonasında Türkiye'yi temsil edecek.

54. Gazi Koşusunu Levano kazandı

İSTANBUL

54. Gazi koşusu geçtiğimiz pazar günü Veliefendi Hipodromunda koşuldu ve 1 milyon liralık ödülü olan bu büyük yarışı Vural Çakım'ın Levano'su kazandı.

Jokey Kadir Altınoz'le yarışı kazanan Levano'nun 2.28.64'lük derecesi binicilik otoriteleri tarafından iyi bir derece olarak nitelendirdi.

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

ABD TÜRKİYE'Yİ NASIL GÖRÜYOR? TÜRKİYE'Yİ NASIL GÖRÜYOR? TÜRKİ

Amerikan Temsilciler Meclisi Dış ilişkiler Komisyonu Raporu-Mart 1980

ABD BELGESİNE GÖRE AMERİKA İÇ İSTİKRARA SAHİP BİR TÜRKİYE İSTİYOR

Yeni Başbakan Demirel'in Batılı kuruluşlarla işbirliğine daha yatkın olduğu belirtilmektedir. Ecevit muhalefette iken IMF ile ilişkileri eleştirdi, Demirel ise bunu bir zıtlaşmaya dönüştürmedi

Türkiye'deki ekonomik sorunlara ilgi göstermek, ABD'nin çıkarlarına uygun düşüyor

Ecevit döneminin iki uzmanı, ABD'de IMF binasının önünde.

ABD Temsilciler Meclisine sunulan Mart 1980 tarihli raporu yayınlamaya devam ediyoruz.

TÜRKİYE'nin ekonomik buhranına çözüm bulmak, çıkarlarının ancak istikrarlı iç koşulları olan bir Türkiye ile korunabileceğini bilen ABD'yi ve Batı müttefiklerini yakından ilgilendirmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu kısa vadeli ekonomik sorunlar şunlardır:

(1) İthal petrole olan gereksinim ve düşük dışsatım kapasitesinden doğan, akaryakıt, hammadde ve ana malları ithal edememe ile sonuçlanan hayati bir döviz kıtlığı:

(2) Yüzde 80 oranında tahmin edilen enflasyona ilaveten yüzde 15-20 arasında işsizlik ve

(3) Bu yüzden ortaya çıkan borç ertelemedeki ciddi problemler Türkiye'nin gelecekteki mali ilişkilerindeki kredi itibarını tehlikeye sokmaktadır

Türkiye'nin çatışan ekonomik politikaları

TÜRKİYE'nin ekonomik politikasının oluşumu, İkinci Dünya Savaşı öncelerinde, Türk önderi Atatürk'ün, geniş doğal kaynakları, sömürgecilik tecrübesinden yoksunluğu ve büyük ekonomik gelişme potansiyeli olan genç Türkiye Cumhuriyetine politik ve ekonomik alanlarda cesur ve özgün çözümler getirmek amacıyla gösterdiği çabalardan kaynaklanmıştır. Türkiye'nin ekonomik sisteminde 1930'larda ortaya çıkan ve savaş sonrasında da devam eden ana yönelişler şunlardır: (1) Devlet işletmeleri kurulması yolu ile bir karma ekonomi oluşturmak. (2) Sanayileşme için stratejik politika ve (3) Ekonomik milliyetçilik akımı.

(...) Sanayileşme stratejisi, İkinci Dünya Savaşı öncesi sağlanan yüksek gelişme hızı ile ilk yıllarda çok olumlu sonuçlar doğurmuştur. Savaş ve onu takiben önceliklerin ve kaynakların yeniden tespiti, bu gelişmeyi durdurmuştur.

Savaş sonrası yıllarda Türkiye, üç endüstriyel gelişme dönemi geçirmiştir. Her dönem, büyük döviz darlığına yol açan hızlı gelişme ile başlamıştır. Bu darlıklar, 1958, 1970 ve 1978-79 senelerinde devalüasyon yapılmasını gerektirmiştir. Her üç dönemin de son aşaması, endüstriyel gelişmede bir yavaşlama veya duraklamanın ortaya çıkması ile noktalanmıştır.

(...) Yüksek düzeydeki ekonomik milliyetçilik, Türkiye'nin savaş öncesi dönemini belirlemiş ve 1970'lerdeki ekonomik sıkıntılar sırasında yeniden ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin politik sistemindeki bu anlaşılmaz ve karmaşık yön, Osmanlı İmparatorluğundan miras kalan dış borç ve bağımlılığa olan güvensizlik ve korkudan ileri gelmektedir. Ekonomik milliyetçilik, yabancılara güvensizlik, ekonomik olarak kendi kendine yeterlilik güdüsü ve ulusal gurur duygularının karışımı olarak tanımlanabilir. Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarındaki reformcular ve daha sonraki Türk milliyetçileri, ulusal egemenliği zedeleyen yabancı mali kurumların müdahalesinden ve dış borçlardan kurtulmanın önemini vurguluyordu. Bu tarihi mirasın yanı sıra, birçok gelişmekte olan ülkenin politik hedefi olan, ekonomik kendi kendine yeterliliğe dönük, olumlu bir yaklaşım olmuştu. Ne var ki ekonomik milliyetçilik, Türk ekonomik planlamasında zararlı olmasına rağmen ithalatı tercih ettiği için sorunlar ortaya çıkarmıştır. Türkiye 1930'larda ülke ve dünya piyasaları arasındaki olumsuz farklara rağmen, şeker üretiminde kendi kendine yeterli olmak istediği için önemli zararlara uğramıştır.

Savaştan hemen sonraki yıllarda Türkiye bu kısıtlayıcı ekonomik milliyetçilikten uzaklaşmıştır. Marshall yardımını kabul etmesi ile, Türkiye soyutlanmış ve içe dönük ekonomik sisteminden ayrılmıştır. Türkiye AET, Dünya Bankası, IMF, bazı Birleşmiş Milletler örgütlerine katılarak ve 1963 yılında AET ile bir ortaklık anlaşması imzalayarak kendini dünya ekonomik sistemine açmıştır.

> *Son yıllarda uluslararası işbirliğindeki fikir çatışmalarına rağmen, Türkiye'nin ekonomik milliyetçiliği yeniden doğmaktadır. Türkiye'nin ithal petrole, yardıma ve dış borçlara bağımlı olmasının acı tecrübesi, onu ülkenin ekonomik politikasını yeniden düzenlemeye götürebilir.*

Ekonomik milliyetçilik tehlikesi

SON yıllarda, uluslararası işbirliğindeki fikir çatışmalarına rağmen, Türkiye'nin ekonomik milliyetçiliği yeniden doğmaktadır. Türkiye'nin ithal petrole, yardıma ve dış borçlara bağımlı olmasının acı tecrübesi, onu ülkenin ekonomik politikasını yeniden düzenlemeye götürebilir.

Güncel buhran

Türkiye'nin müzmin döviz darboğazı, savaş sonrası dönemde ve özellikle 1958 ile 1970'te ödemeler dengesinde büyük açıklara neden olmuştur. Yine 1977'de Türkiye'nin ticaret açığı, ithalatın ihracatı 4,1 milyon dolar aşması ile kritik boyutlara ulaşmıştır. Türkler margarin, kahve ve ampul gibi ana tüketim mallarını bulamaz hale gelmişlerdir. 1977'de başlayan bu buhran, petrol fiyatlarındaki artışlara bağlanmıştır. Diğer nedenler ise, kemikleşmiş idari sorunlar ve ABD'nin 1975'teki silah ambargosundan sonra Türkiye'nin harcama önceliklerini yeniden düzenlemesi olarak sıralanabilir.

(....) 1978 başında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit tarafından kurulan hükümetin uygulamaya koyduğu istikrar programı IMF ile bir anlaşma zemini hazırladı. Bu hükümetin aldığı tasarruf tedbirleri arasında KİT'lerin ürettiği mallarda fiyat artışı, tarımsal destek fiyatlarının ayarlanması, dışsatımın teşviki, ithalatı düşürme, yurt dışına çıkışları sınırlama ve mütevazi ölçüde bir devalüasyon yer alıyordu. 1978'in başında Türkiye ile IMF bir senelik bir stand-by anlaşması imzaladılar. Buna göre 1976 Jamaika zirve toplantısında IMF tüzüğüne yeni konan maddeler uyarınca (istisnai durumlardaki) üye ülkelere tanınan haklar adı altında, Türkiye, kotasındaki özel çekme hakkının (SDR) yüzde 150'sini kullanma olanağını kazandı. 300 milyon dolarlık anlaşma uyarınca, Türkiye iki kez çekme hakkını kullandı, fakat 1978 sonbaharında Ankara hükümetinin, istikrar tedbirlerini, IMF koşulları nedeniyle ortaya çıkan ve politik açıdan hoş olmayan sonuçları yüzünden devam ettiremeyeceğini açıklaması üzerine, bu anlaşma bozuldu.

(...) Resmi olarak 22 Temmuzda IMF Yönetim Kurulu tarafından onaylanan ikinci bir stand-by anlaşması 1979 Temmuzu sonunda imzalandı. İkinci istikrar planı, yüzde 47 oranında bir devalüasyon, akaryakıt fiyatlarında artış, telefon ve posta ücretlerinde zamlar, yeni vergi reformu tasarıları ve madenlerin devletleştirilmesi gibi önlemleri içeriyordu. Bu defa, Türkiye 250 milyon dolarlık bir anlaşma imzalayabildi. Yeni anlaşma, Türkiye'nin 200 milyon dolarlık IMF kotasının tümünü ve birtakım yardımcı finansmanlardan sağlanan ek fonları kapsıyordu. 26 Temmuzda Türkiye 70 milyon dolarlık ilk çekim hakkını kullandı. Bundan sonraki ikinci çekim, ekim seçimlerinin getirdiği politik kuşku nedeniyle gerçekleşemedi. İkinci çekimin daha fazla gecikmesi, Türkiye'ye kredi veren çevrelerin tedirgin olmasına neden olacaktır.

> *Savaş sonrası yıllarda Türkiye, üç endüstriyel gelişme dönemi geçirmiştir. Her dönem büyük döviz darlığına yol açan hızlı gelişmeyle başlamış, yavaşlama ve duraklamanın ortaya çıkmasıyla noktalanmıştır.*

Ecevit ve Demirel

TÜRKIYE'deki bazı politik gözlemciler, Ecevit'in Türkiye hakkındaki kişisel görüşlerini, Batı toplumuna fazlaca bağlılığa karşı olan geleneksel güvensizliği ve içe dönük ekonomik milliyetçiliğini, IMF ile anlaşma için yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sorunların sebebi olarak nitelendirdiler. Yeni Başbakan Demirel'in Batılı kuruluşlarla işbirliğine daha yatkın olduğu belirtilmektedir. Ecevit, 1975'ten 1977'ye kadar muhalefette iken, Türkiye'nin IMF ile olan ilişkilerini eleştirmiştir. Demirel ise, muhalefette olduğu 1977-79 döneminde IMF finansmanı konusunu bir zıtlaşmaya dönüştürmemiştir.

Bir yorum yapmak gerekirse, bütün Türk liderleri, sosyal ve politik gerçekler tarafından, IMF nin getirdiği ağır tasarruf tedbirlerine karşı katı bir tutum almaya mecbur kalacaklardır. Milli gurur açısından Türk liderleri kolay kolay ödün verir görünmekten kaçınmaktadır. Yine aynı şekilde, korkunç fiyat artışlarının, devalüasyonların, yeni vergilerin zamanlaması ve IMF koşullarının yumuşatılması daha önceki iktidar için olduğu gibi, Demirel'in liderliğindeki Adalet Partisi hükümeti için de mantıklı bir politik strateji olmaktadır. Bu ise, Türk liderlerinin zaten karışık olan durum sebebi ile, yaşam seviyesini etkileyebilecek reformları gerçekleştirmede çok dikkatli davranmalarını gerektiren bir nedeni oluşturmaktadır.

1979 sonunda Türkiye'nin ekonomik ufkunda birkaç iyimser nokta ortaya çıkmıştır. Genellikle yüzde 70-80 oranında seyreden enflasyon düşer gibi görünmeye başladı, ihracat hükümetin tahminlerine göre 2.75 milyar dolara ulaşır gibi oldu ve ithalatı kısıtlayıcı önlemler de etkili olmaya başladı. Gelecek bir-iki yıl içinde ağır borçlar altına girileceği beklendiği halde, yeni borçlar için gerekli büyük finansmanların azaltılabileceği umuluyordu.

Daha geniş vadeli beklentiler, Türkiye'nin dışsatım potansiyelini büyüterek döviz durumunun düzeltilmesine bağlıdır.

(...) Türkiye'nin çoğu uzun dönem ekonomik gereksinimlerine klasik kalkınma yardımı (nüfus planlaması, tarımsal gelişme) şeklinde yaklaşılabileceğinden, ABD yöneticileri, Türkiye'yi ''yardıma doymuş'' bir ülke olarak değerlendirmelerinin ters sonuçlarını tekrar gözönüne almak zorunda kalabilir. Fakat bu, ikili ilişkilerin tekrar ele alınmasını gerektirir ve muhtemelen Türklerin hassas ulusal gururuna dokunabilir. Buna rağmen, ABD'nin Türkiye'nin ciddi ekonomik sorunlarına ilgisinin devamının, Türk vatandaşlarının refah seviyesinin gelişmesine katkısı olacağı ve ABD'nin siyasi amaçları açısından olumlu gelişmeler sağlayacağı doğrudur.

Yarın: Türkiye'de politik istikrarsızlık ve siyasal partiler

TV ile HABER YORUM MAGAZİN

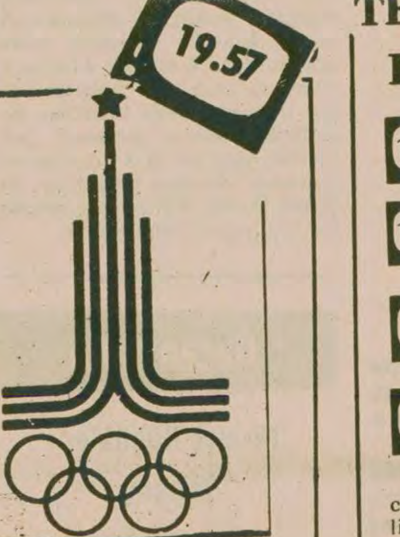

19.07

VIKINGLER

Dizinin bugün yayınlanacak ikinci bölümünde, Vikingler yeni bir sefere çıkarlar. Viki, gemiye gizlice biner. Gemidekiler fırtınaya tutulur. Vikingler esir düşerken Viki ne yapacağını şaşırır.

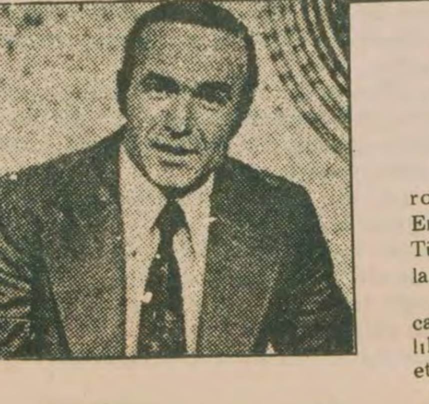
19.57

OLIMPIYAT ALTINLARI

Bugüne kadar yapılan 18 olimpiyatın yıldızları tanıtılmaya devam ediyor. Olimpiyatlarda kazandıkları altınlarla adlarını spor tarihine yazdırmış ünlüler teker teker tanıtılacak.

21.30

BBC-TRT ortak yapımı

Bir Aile Toplantısı

TRT-BBC ortak yapımı olan bu programda başlıca rolleri Mediha Köroğlu, Çetin Köroğlu, Türker Tekin, Ertan Dinçer, Serap Büyükağaoğlu, Selmin Selek, Türkan Bora, Yaşar Uruk, Mehmet Çerezcioğlu paylaştılar.

İki bölümden oluşan programın bugün yayınlanacak olan ilk bölümünde 1920'lerde İrlanda bağımsızlık mücadelesi sırasında ailelerin yaşantısı ve harbin etkileri konu edilecek.

TELEVİZYONDA BUGÜN

19.00 HABERLER

19.07 VİKİNGLER

19.32 LASSİE

19.57 OLİMPİYAT ALTINLARI

Dizinin bugün yayınlanacak 2. bölümünde Atina Olimpiyatlarından 1976 Montreal Olimpiyatlarına kadar toplam 21 olimpiyattan 18'inin öyküsü anlatılacak.

20.30 HABERLER

21.20 HABER PROGRAM

''Yarım Yüzyıldan Çizgiler'' adlı bu programda, Türkiye'de şeker üretiminin başlamasından bugüne ulaşımı anlatılacak.

21.30 BIR AİLE TOPLANTISI

22.35 CHARLIE'NIN MELEKLERI

Sürekli filmin ''Gecenin Melekleri'' adlı bölümü yayınlanacak.

23.20 KLASIK MÜZIK

23.41 HABERLER

Tarih boyunca İŞKENCE

Hazırlayan: R. Kısacık

Günümüzde İşkence: -5-

Şah ve SAVAK, en korkunç işkencelere rağmen yıkılmaktan kurtulamadı

● Şahın zalim diktatörlüğü yıkıldıktan sonra halk yakaladığı Savak işkencecilerini linç etti.

1978 yılına dek 5 yıl süreyle Tahran'da CIA Çözümleme Servisinde çalışan ve bu görevinden istifa eden Jesse Leaf, bu süre içerisinde İran'da Savak üyelerine işkence dersi verdiğini itiraf etmiştir.

CIA'dan ayrılan Jesse Leaf New York Times'a bu konuda verdiği demeçte, ''Tahran'da kaldığım süre içerisinde Şah Rıza Pehlevi'nin bir büyüklük hastası olduğu yolunda birçok rapor CIA'ya gönderildi. Ancak bu raporlar ABD'nin resmi politikasına ters düştüğü gerekçesiyle reddedildi. İran gizli polisi Savak'a 1960'ların başında işkence dersleri CIA sorumlularınca verildi. Bu işkenceler İkinci Dünya Savaşı zamanında Nazilerin uyguladıkları işkencelerden esinlenmekteydi. Leaf Tahran'da kaynakların birinin de Şah olduğunu belirterek ''Şah ajanlarımızdan biriyle sürekli temas halindeydi. Eski sorumlu verdiği raporların içeriği yüzünden çok kez CIA'dan azar işitmişti. Bu raporlarda özellikle Şahtan bahsedilmekle birlikte, Şah'ın sakıncalı siyasi ve toplumsal bir siyaset izlediğinden, bu gidişle bir halk ayaklanması olacağından bahsedilmekteydi. Şahın yakınlığı nedeniyle Nazi işkenceleriyle ilgili hiç bir Amerikalı söz söylemiyordu.''

Bu işkencelerin başında aç ve uykusuz bırakma, kırbaçlama ve elektro şok gibi metodların yer aldığını da belirten Leaf, bugünkü (1978 sonlarında) ayaklanmaların bu işkencelerle daha da şiddetlendiğini, zamanında yapılan uyarıların, yani hasıraltı edilen uyarı raporlarının doğruluğunun kanıtlandığını da acıklamıstır.

20 Kasım 1978 İran olayları sırasında yaralanan üç ağır hasta hastaneye yatırıldıktan sonra, doktorların karşı koymasına karşın askerler tarafından götürülmüş daha sonra bu hastalar ölü olarak bulunmuştur.

Aralarında New Yorklu Avukat David Emil'in de bulunduğu Uluslararası Af Örgütü üyeleri, İran'da bazı kişilerden bilgiler almak için işkence yapıldığını, diğerlerine ise korkutmak amacıyla işkence uygulandığını bildirmişlerdir. Sayılan işkence türleri arasında falaka, yumruk, tekme, kamçı ile dövme, sigara söndürme, uzun süre ayakta tutmaya zorlanarak uykusuz bırakma, hücre cezası ve ısırgan otuyla dağlamalar vardır.

Dini lider Ayetullah Şeriatmedari'nin bir bildirisini üzerinde taşıdığı için Savak ajanları 56 yaşındaki Abdül Gani'ye işkence yapmışlar ve vücudunu sigara yanıkları içerisinde bırakmışlardır. 8 Kasım 1978'de tutuklandıktan sonra polis tarafından feci şekilde dövülen 63 yaşındaki Ali Zarif'in vücudunda ise 12 kırık kemik bulunmuş, Af Örgütünün raporunda tutuklanmanın nedeni belirtilmemiştir. Nisan ayında tutuklanan 6 kişinin ise Beşehar Hapishanesinde kablolar ile dövüldükleri, ağızlarına, koltuk altlarına ve vücudunun duyarlı bölgelerine ısırgan otu konulmuştur. Çok sayıda kişinin günlerce sopalarla dövüldükleri, daha sonra serbest bırakıldıkları açıklanmıştır.

Örgüt Genel Sekreteri Martin Enmals 1977 yılında İran Şahı ile yaptığı görüşmede, 'Şahın kendisine işkencelerin durdurulduğunu söylediğini belirtmişti. Şahın bu tutumunun devletler hukukunu ihlal ettiği ileri sürülmüştür.

İran'da dehşet saçan gizli örgüt Savak'ın kuruluşu, petrolü devletleştirmek isteyen ''Musaddık''ın kanlı bir darbeyle devrilmesinden sonra Şahın tekrar başa geçmesine dayanır. Petrolün devletleştirilmesi işi binlerce ölü, işkence sonucu yüzlerce sakat ve kayıp arasında suya düşer. Ve Şah, Amerika'dan destek görmeye başlar. Bu petrol kaynayan ülkede Amerika'nın 45 milyon dolar para vermesiyle dünyanın en korkunç haberalma örgütlerinden Savak kurulur. 1957 yılında General Zahidi ve Şah tarafından törenle kurulan Savak dünyanın en ünlü haberalma ve işkence örgütlerinin başında gelir. CIA'dan büyük çapta parasal destek gören Savak aynı zamanda haberalma ve işkence aletleri konusunda da CIA'dan yardım alır. Savak'ın bir başka haberalma ilişkisi de İsrail haberalma örgütü Mossad iledir. Savak sadece İran'da halkı ezmekle kalmaz, İran dışında da bu eylemlerini sürdürmektedir. Resmen 80 bin kişinin bu örgütte çalıştığı açıklanmıştır. Öğrenci hareketlerini baskı altına almak için Şahın üç milyon civarında ücretli ve ücretsiz muhbiri de çalıştırdığı bilinmektedir. Savak sözcüğü, Sazemane Atalat ve Amiyate Keşfar yani Şahın Haberalma ve Güvenlik Ulusal Örgütü sözcüklerinin baş harflerinden oluşur. Savak'ın görevi, Şaha karşı olanları derhal ihbar ederek tutuklatmaktır. Bu konuda son derece başarılı olduğu da belirtiliyor. Bu başarıyı elde edebilmek için, en geçerli silahları işkence olmaktadır. Orta ve yüksek öğretim kuruluşlarında, işyerlerinde hemen her gün yüzlerce kişi Savak tarafından alınıp götürülmekte, bu tutuklananlar zindanlarda ortaçağ işkenceleriyle birlikte psikolojik işkenceler sonucu ölmekte, yahut idam edilmektedirler. İran'da bir kişinin kurşuna dizilmesi, bir başka kişinin ihbarıyla bile gerçekleşmektedir. Yakalanan kişiler, zindanlara gönderilmeden önce Savak tarafından kurulmuş gizli merkezlerden geçerler. İşkence merkezi olan bu yerlerde yüzlerce tutuklu mahkeme edilmeden, büyük işkencelere dayanamayarak can vermektedirler. Tahran'ın yakınlarındaki ''Kızıl Hapishane'' diye bilinen zindanlarda, 24 bin siyasi tutuklu olduğu bilinmektedir. (1977)

Tahran dışında Horasan, Tebriz, Kermanşah, İsfahan gibi büyük kentlerde işkence yuvaları bulunmaktadır. Uluslararası Af Örgütü tarafından hazırlanmış raporlarda zindanlardan kurtulabilenlerin anlattıklarına göre, tutukluların hemen tümüne elektrik şoku verilmiştir. Ayrıca tırnakları sökülmüş, genç kızların cinsel organlarına işkence aletleri sokulmuş ve birçoğu da dayaktan sakat bırakılmıştır. Bu işkencelerin en önemlisi olarak bilinen (elektrikli ızgaradır). İşkence edilecek kişi ızgara gibi bir masanın üzerine yatırılmakta, vücuduna tellerle elektrik verilerek kızartılmaktadır. Birçok tutuklu, bu korkunç aletin üzerinde can verirken, kimi de bildiklerine bilmediklerini katarak hiç yoksa sakat olarak kurtulabilmiştir. Savak'ın bir başka işkence yöntemi de, tutuklanan kişinin en yakını (anası, kız kardeşi, karısı veya kocası gibi) tutuklunun gözü önünde ırzına geçilmesidir. İnsanlık dışı bu uygulamalarda, 1957 yılından 1978 yılına kadar binlerce kişi zindanlarda can vermiş ve sakat kalmışlardır.

BITTI